

Makale Künyesi / *Citation*: Zeynep, K. E., Gülçin, K. G. (2024). Tekirdağ Ganos Dağı ve Çevresi Yüzey Araştırması Doğu Sigillataları ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri, SRMKA 6, 319-352.

TEKİRDAĞ GANOS DAĞI VE ÇEVRESİ YÜZEY ARAŞTIRMASI DOĞU SİGİLLATALARI VE GEÇ ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ

THE EASTERN SIGILLATA WARES AND LATE ROMAN RED SLIP WARES FROM THE SURVEY OF TEKİRDAĞ GANOS MOUNTAIN AND ITS SURROUNDINGS

Zeynep KOÇEL ERDEM *

Gülçin KARAKAŞ GÖKKAYA **

Özet

Bu çalışmanın konusunu 2008-2013 yılları arasında Tekirdağ kutsal Ganos Dağı (Işıklar Dağı) teritoryumunu oluşturan, Tekirdağ Merkez ve Şarköy ilçeleri ile köylerinde gerçekleştirilen arkeolojik yüzey araştırmalarında çeşitli alanlarda bulunan, Erken Roma Dönemi Doğu Sigillataları ile Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri oluşturmaktadır. Bölgede Erken Roma ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri'nden Doğu Sigillata A, Doğu Sigillata B, Doğu Sigillata C, Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Phokaia Kırmızı Astarlı Seramik (Geç Roma C) gruplarına ait parçalar ele geçmiştir. Yaklaşık 600 parça kırmızı astarlı seramik arasında 75 adedi profil vermektedir. Malzemelerden 38'i başka bir çalışmanın konusu olan Yeniköy Mermer Höyük'te tespit edilmiştir. Katalogdaki 37 adet parça ise bu çalışmanın konusunu oluşturan bölgedeki Mermer Höyük dışında kalan çeşitli alanlarda bulunmuştur.

İlk incelemelerde, profil veren seramikler arasında Doğu Sigillata C grubunun yoğun olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Doğu Sigillata C'lerin geç formlarının tüm örneklerinin tespit edildiği çalışmada, en erken buluntuyu MÖ 1. yüzyılın sonu ile MS 1. yüzyılın başı arasına tarihlenen Doğu Sigillata A Hayes Form 2-4, en geç buluntuyu ise MS 7. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen Phokaia Kırmızı Astarlı Hayes Form 10C oluşturmaktadır. Buluntular, yüzeyden elde edilmiştir ve bu nedenle, henüz bölgenin seramik geleneği ile ilgili bilgiler yeterli olmamakla birlikte, bölgenin ticari faaliyetlerine ışık tutması ve seramik alanında referans oluşturması amaçlanmıştır. İleride yapılabilecek sistemli araştırma ve kazılar, bu konuda daha kapsamlı verilerin elde edilmesini sağlayacaktır.

* Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE, E-posta: zerdem@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5121-2172.

** Arkeolog (M.A), Manisa, TÜRKİYE, E-posta: gulcinkarakas10@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4385-3033.

Anahtar Kelimeler: Trakya, Tekirdağ, Propontis, Ganos Dağı, Roma Devri, Doğu Sigillata, Kırmızı Astarlı Seramikler

Abstract

The subject of this study consists of Early Roman Period Eastern Sigillatas and Late Roman Period Red Slip Ceramics, found during archaeological surface surveys conducted in Tekirdağ Center, Şarköy District, and villages that form the sacred Ganos Mountain (Mount Işıklar) territory between 2008 and 2013. Pieces belonging to Eastern Sigillata A, Eastern Sigillata B, Eastern Sigillata C, African Red Slip Ceramics, and Phokaia Red Slip Ceramics (Late Roman C) were unearthed. Among approximately 600 pieces of red-slip ceramics, 75 of them provide profiles. 38 of the materials were found in Yeniköy Mermer Höyük, which is the subject of another study. The remaining 37 pieces were discovered in various areas other than Mermer Höyük, which is the focus of this study.

Initial examinations revealed that the Eastern Sigillata C group was the most prominent among the profiled ceramics. Particularly, all examples of the late forms of Eastern Sigillata C were identified. The earliest find was an Eastern Sigillata A Hayes Form 2-4, dated between the end of the 1st century BC and the beginning of the 1st century AD, while the latest find was a Phokaia Red Slip Hayes Form 10C, dated to the first half of the 7th century AD. These finds were obtained from the surface, and although information on the region's ceramic tradition is not yet sufficient, the study aims to shed light on the region's commercial activities and create a reference in the field of ceramics. Future systematic researches and excavations will provide more comprehensive data.

Key Words: Thrace, Tekirdağ, Propontis, Ganos Mountain, Roman Age, Eastern Sigillata, Red Slip Wares

Giriş

Tekirdağ Ganos Dağı ve Çevresi Yüzey Araştırması

Antik Trakya'da Apsinthler, Dolonklar, Besler, Odrysler gibi çok çeşitli boylar halinde yaşamış olan ve genel olarak 'Thraklar' olarak adlandırılan topluluklar ve onlar tarafından kutsal sayılan Tekirdağ'daki Ganos Dağı (Işıklar Dağı) çevre yerleşmeleri ve kültürel varlıklarının araştırılması bölgede sürdürdüğümüz arkeolojik yüzey araştırmamızın çıkış noktası olmuştur. Çalışma Tekirdağ ili Merkez ve Şarköy ilçeleri ile köylerinde yürütülmüştür¹. Araştırma bölgesi sınırlarını kuzeyde Tekirdağ-İstanbul Karayolu, güneyde Propontis (Marmara Denizi), doğuda Tekirdağ Merkez ilçe, batıda ise Çanakkale ili Gelibolu Yarımadası ile sınır teşkil eden Kızılcaterzi Köyü oluşturmaktadır² (Fig. 1). Başta kaçak kazılar olmak üzere tarım faaliyetleri, yol, baraj ve konut yapımı gibi çok değişik nedenlerle her gün hızla yok edilen kültürel varlıkların tespitinin hedeflendiği araştırma süresince tekil

¹ 'Tekirdağ Ganos Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması' Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğrencilerinden oluşan bir ekiple 2008-2013 yılları arasında Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem başkanlığında yürütülmüştür. Araştırmaya Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü başta olma üzere, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırmalar Koordinatörlüğü (BAP) ve Tekirdağ Arkeoloji Müzesi çeşitli ölçülerde katkı sağlamıştır. Katkıda bulunan tüm kurum, kuruluş ve şahıslara teşekkürü borç biliriz.

² Koçel Erdem 2009, 411 vd., Koçel Erdem 2010, 305 vd., Koçel Erdem 2016, 217 vd.

buluntudan yerleşimlere dek farklı dönemler ve farklı karakterde kültür varlığı belgelenmiştir. Saptamalarımız yerleşmeler, kutsal alanlar, kale ve savunma sistemleri, mezar tipleri ve nekropoller ile tekil buluntular ana başlıkları altında gruplanabilir.

Bölgede bulunduğu belirtilen ancak günümüzde kayıp olan bir adak yazıtına dayanarak, burada yaşadığına inanılan *Ganea* adlı bir tanrıça ile özdeşleştirilen Ganos Dağı, çevresindeki yerleşmeler için kadim bir kült alanıdır³. Araştırma bulguları bölge yerleşiminin Tarih Öncesi dönemlere kadar geri gittiğini göstermiştir. Başta seramikler olmak üzere çeşitli yüzey bulguları (günlük kullanım seramiği parçaları, ince cidarlı seramik parçaları, unguentarium ve kandil Parçaları vb.) bölgede özellikle Propontis kıyı şeridi yerleşmelerinin uzun süreli yerleşime tanık olduğunu, buna karşılık iç kesimlerde daha kırsal karakterli Roma ve Geç Roma Dönemi yerleşmelerinin arttığını göstermiştir⁴.

Bu makale, Roma ve Geç Roma dönemlerinde yaygın olarak kullanılan Doğu Sigillatalar ve Kırmızı Astarlı Seramikler temel alınarak, bölgenin az bilinen seramik malzemelerini ve yerleşim dönemlerini anlayabilmeyi ve söz konusu seramikler ışığında ticari bağlantılar ile gelen ithal seramik gruplarının bölgedeki yayılımını göstererek Ganos Dağı ve çevresinin tarihsel süreçteki etkileşimlerini gözler önüne sermeyi amaçlamaktadır.

Ganos Dağı ve Çevresi Doğu Sigillata ve Kırmızı Astarlı Seramikleri⁵

Çalışma kapsamında farklı alanlarda gözlemlenen çok sayıda seramik arasında aşağıda belirtilen yerleşmelerde saptanan ve literatürde Doğu Sigillataları ile Kırmızı Astarlı Seramikler olarak tanımlanan buluntular ele alınmaktadır. MÖ 2. yüzyılın ortalarından MS 7. yüzyılın ortalarına kadar farklı bölgelerde çeşitli yapısal farklar ile üretilen bu sofrta kapları ticari ağı bir parçası olarak tüm Roma coğrafyasına yayılmıştır. Geç Helenistik Dönem ile üretimlerine başlanan Doğu Sigillataları genel olarak, kalın uygulanmış parlak kırmızı astara sahip tabak, kâse, fincan, testi gibi geniş form dizisi göstermektedir ve MS 3. yüzyılının ortalarından itibaren giderek yerini Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramiklere bırakmıştır. İnce uygulanmış parlak olmayan Kırmızı Astarlı Seramikler ise MS. 7. yüzyılın ortalarına kadar tabak, kâse gibi Doğu Sigillataları'na oranla daha az form dizisine sahip kaplardır. Bu

³ Theodossiev 1995, 371 vd., Külzer 2009, 41 vd., Koçel Erdem 2016, 221. Alan, sonrasında tahkimli bir kale yerleşmesi olarak da kullanılmıştır.

⁴ Bölgede ele geçen seramik buluntular konusunda: Bkz. Şahin 2023, 78 vd. Ganos Dağı ve çevresi yüzey araştırmasında ele geçen siyah astarlı Attik ve Attik taklidi seramiklerini çalışmıştır. Bkz. Bilgin Koçuk 2023, 323 vd. günlük kullanım seramiklerini bir doktora tezi kapsamında çalışmıştır. Bkz. İnanan 2023, 337 vd. Bizans Devri sırlı seramiklerini çalışmıştır. Bkz. Bülbül 2023, 167 vd. bir kutsal alan olan Şarköy Dolucatepe seramiklerini genel bir bakış altında değerlendirmiştir.

⁵ Metin içinde kullanılan kısaltmalar: Doğu Sigillata A: DSA, Doğu Sigillata B: DSB, Doğu Sigillata C: DSC, Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği: ARS, Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiği: PRS.

gruptaki Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri ise istisnai bir durum oluşturmaktadır. MS 1. yüzyılda üretimine başlanan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri, Sigillatalar gibi parlak turuncumsu kırmızı astara sahiptir ve form dizisi oldukça geniştir. Fakat bu grubun Anadolu ve Trakya'ya yayılımı MS 4. yüzyılı bulmuştur. Bu nedenle Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri altında değerlendirilir. Yüzey araştırması kapsamında yerel/bölgesel olarak tanımlanabilecek kırmızı astarlı seramik tespiti yapılmamıştır.

Çalışmamızda profil veren Kırmızı Astarlı Seramikler'in tespit edildiği alanlar, Tekirdağ Merkez ilçede Yeniköy Mermer Höyük, Bisanthe (Barbaros), Bisanthe Kalesi, Paleor, Hora (Hoşköy); Şarköy ilçesinde ise Şarköy Höyük, Sufunya Mevkii, Yayaagaç Köyü Köyaltı Mevkii, Kızılcaterzi Buruneren Çiftliği, Kızılcaterzi Feneraltı Karadut Mevkii ve Tepeköy Dolucatepe'dir (Fig. 1). Söz konusu alanlarda Erken Roma ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri'nden Doğu Sigillata A, Doğu Sigillata B, Doğu Sigillata C, Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Phokaia Kırmızı Astarlı Seramik gruplarına ait parçalar tespit edilmiştir (Fig. 2). Yaklaşık 600 parça Kırmızı Astarlı Seramik'ten yalnızca 75'i profil vermektedir. Bunlardan 38'i Mermer Höyük'te tespit edilmiştir. Mermer Höyük buluntuları başka bir çalışmanın konusu olmakla birlikte burada bütünlüğün bozulmaması adına incelenen diğer örneklerle birlikte değerlendirilmiştir⁶. Çalışma kapsamındaki buluntular, ait oldukları gruplar altında tiplere ayrılarak incelenmiş⁷ ve analogi yoluyla tarihlendirilmiştir.

Doğu Sigillata A (DSA)

Doğu Sigillatalar arasında en erken üretimler olan Doğu Sigillata A grubu, iyi pişmiş, açık krem ile açık pembemsi kırmızı renkte katkısız kilden ve çift daldırma tekniği ile uygulanıp gövdeye iyi tutunan kalın kırmızı ile kırmızimsı kahverengi astara sahip seramiklerdir⁸. Kilikya ile Kuzey Suriye arasında bir veya birden çok merkezde üretildiği düşünülmektedir⁹.

Yüzey araştırması alanında, DSA grubu seramiklere ait dört farklı form tespit edilmiştir. Bu formlardan üçü Mermer Höyük'te biri ise Şarköy Höyük'te bulunmuştur. Yuvarlak uçla sonlanan dik ağız kenarı, sıg gövde ve halka kaide özelliği gösteren (Hayes Form 2-4¹⁰) tabak formu¹¹; dışa açılan ağız kenarı, içbükey kavisli gövde özelliği gösteren

⁶ Karakaş 2019, 271-298. Yeniköy Mermer Höyük'te bulunan Kırmızı Astarlı Seramikler 2019 yılında yayımlanmakla beraber, bu çalışma kapsamında bütünlüğü bozmamak adına metin içerisinde diğer buluntular ile karşılaştırılmış, katalog kısmında ise yer verilmemiştir.

⁷ J. W. Hayes'in sınıflandırması esas alınmıştır.

⁸ Hayes 2008, 13-14; Yıldız 2019, 110.

⁹ Hayes 2008, 13; Tekocak 2019, 88; Tekkök Karaöz vd. 2023, 4.

¹⁰ Hayes 1985, 14-16, Tav. I, 3-12.

(Hayes Form 42¹²) kâse formu¹³ ve dik kenar, dirsek profilli konik gövde özelliği gösteren (Hayes Form 45¹⁴) kâse formu¹⁵ Mermer Höyük'te tespit edilmiştir.

Hayes Form 30: Şarköy Höyük'te bulunan örnek (Fig. 3, Kat. No. 1); sivri uç ile sonlanan dışa dönük kenar, keskin bir profille kaideye yönelen gövde ve alçak halka kaideli tabak formudur. Dış yüzünde, dudağın altından gövdeye bağlandığı yere kadar rulet bezeme bulunmaktadır. Keskin gövde profilinden kırık, tek ağız parçası olarak bulunan örnek Hayes Form 30¹⁶ ile uyumludur. Benzerleri Atina Agorası¹⁷, Patara¹⁸, Samsat¹⁹, Samaria²⁰ ve Tel Anafa'da²¹ bulunan Şarköy Höyük örneği MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

Doğu Sigillata B (DSB)²²

MÖ 1. yüzyılda Menderes Çayı civarında üretimlerine başlandığı düşünülen Doğu Sigillata B seramikler açık turuncu-kırmızı sert kil, özenle uygulanan turuncumsu kırmızı parlak astara sahiptir²³. Seramikler çoğunlukla Batı Sigillata'larına benzer süsleme ve form özellikleri göstermektedir²⁴. Ganos Dağı Yüzey Araştırması kapsamında form veren tek DSB örneği Mermer Höyük'te bulunmuştur. Bu örnek başka bir makalenin konusunu oluşturmaktadır. Üzeri rulet bezemeli, çıkıntı yapan ağız kenarlı tabak formu Hayes'in sınıflandırmasında Form 15'e karşılık gelmektedir ve analogi yardımıyla MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir²⁵.

Doğu Sigillata C (DSC)

Kenyon²⁶ tarafından 'Doğu Sigillata C', Hayes tarafından 'Çandarlı Seramikleri' olarak isimlendirilen kaplar, Augustus Dönemi'nden MS 4. yüzyıla kadar Çandarlı (*Pitane*)

¹¹ Karakaş 2019, 273, Res. 5, Kat. No. 1-3.

¹² Hayes 1985, 32-33, Tav. VI, 4-7.

¹³ Karakaş 2019, 273-274, Res. 5, Kat. No. 4.

¹⁴ Hayes 1985, 34-36, Tav. VI, 11-15.

¹⁵ Karakaş 2019, 274, Res. 5, Kat. No. 5.

¹⁶ Hayes 1985, 28, Tav. IV, 14-15.

¹⁷ Hayes 2008, 24, 129, Fig. 3, 52-54.

¹⁸ Uygun 2011, 27, Pl. 8-9, Kat. No. 107-116.

¹⁹ Zoroğlu 1986, 78-79, Çiz. 4, 1.

²⁰ Crowfoot 1957, 310, Fig. 79, 8-12.

²¹ Slane 1997, 304-305, Pl. 16, FW 161-164.

²² Ganos Dağı ve çevresi yüzey araştırmasında yalnızca 1 adet profil veren DSB örneği bulunmuştur. Bu örnek başka bir makalenin konusunu oluşturmaktadır. Ancak makalede bütünlüğü bozmamak adına, yüzey araştırmasında ele geçen tek bir örnek de olsa varlığının belirtilmesi amacıyla bir başlık açılmış ve genel bilgi verilerek sonuç kısmında tüm buluntular birlikte değerlendirilirken akışın bozulmaması istenmiştir. Bkz. dn. 6.

²³ Hayes 1985, 49; Takaoğlu 2006, 263-264; Hayes 2008, 31-32; Civelek 2010, 171-172; Tekocak 2019, 90-91; Yıldız 2021, 394-396; Tekkök Karaöz vd. 2023, 5.

²⁴ Tekocak 2019, 90; Yıldız 2021, 395.

²⁵ Karakaş 2019, 274, Res. 6, Kat. No. 6.

²⁶ Kenyon 1957, 283.

veya çevre merkezlerde üretilmiştir²⁷. Sert ve genellikle mikalı açık kırmızı kile sahiptir; çift daldırma tekniğiyle uygulanan koyu kırmızı astar görülmektedir²⁸. Erken üretimlerde geniş form dizisine sahip olan grubun geç üretimlerinde 5 farklı formda karşımıza çıkmaktadır²⁹.

Yüzey araştırmamızda bölgede 55 adet profil veren DSC grubu seramik parçaları bulunmuştur. 8 farklı formda olan bu seramiklerin 3 formu Çandarlı erken dönem Sigillataları'na aitken, diğer 5 form geç Çandarlı Sigillata formlarının tümünü içermesi bakımından önemlidir. DSC grubuna ait seramikler Paleor, Bisanthe ve Hora antik kentlerinde, Şarköy Höyük ve Mermer Höyük'te, ayrıca Şarköy Sufunya Mevkii, Yayaagaç Köyü Köyaltı Mevkii, Kızılcaterzi Buruneren Çiftliği Mevkii ve Dolucatepe'de bulunmuştur.

Hayes Form L 19 ve Form 3: Dik ya da hafif içe dönük kenar, yuvarlatılmış uçlu dudak, üst gövde de belirgin çıkıntı ve çok yüksek olmayan halka kaideli kaseler, Çandarlı Sigillataları'nın en çok tanınan formudur. Hem erken hem de geç dönemde ufak farklar ile üretilmiş olan kaselerin Hayes tarafından erken olanları Form L 19³⁰, geç olanları ise Form 3³¹ olarak sınıflandırmıştır. Erken dönem formunda ince üst gövde geç dönem formuna göre daha uzundur. Alt gövdeye geçişi belirten çıkıntı ise sivri uçla sonlanarak geç dönem formuna göre nispeten daha küçüktür. Geç dönem formunda kalın cidarlı üst gövde daha kısadır. Genellikle aşağıya sarkık belirgin çıkıntılıdır. Erken döneme göre daha sığ ve yayvan kâse özelliği gösterir. Dolucatepe ve Şarköy Sufunya Mevkii'nde 5 ağız-1 kaide olmak üzere 6 adet (Fig. 3-4, Kat. No. 2-7) Form L 19, Bisanthe, Hora, Şarköy Sufunya Mevkii, Şarköy Höyük ve Mermer Höyük'te³² 8 ağız-3 kaide olmak üzere 11 adet (Fig. 4-5, Kat. No. 8-13) Form 3 saptanmıştır. Hayes Form L 19 örnekleri Atina Agorasi³³, Stobi³⁴, Troia/Ilion³⁵, Assos³⁶, Smintheion³⁷, Smyrna³⁸, Knidos³⁹, Ephesos⁴⁰, Idyma⁴¹, Patara'da⁴² ve ayrıca Karaburun'da⁴³ bulunan benzerleri incelendiğinde MS 1. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başına

²⁷ Hayes 1972, 316; Hayes 1985, 71-73; Ergürer 2016, 125-126.

²⁸ Hayes 2008, 50.

²⁹ Hayes 1985, 73-78; Hayes 2008, 49-52.

³⁰ Loeschcke 1912, 370-371, Taf. XXVIII, 19; Hayes 1985, 76, Tav. XVII, 5-7.

³¹ Hayes 1972, 321, Fig. 64; Hayes 1985, 78, Tav. XVIII, 3.

³² Mermer Höyük örnekleri için bkz. Karakaş 2019, 276, Res. 8-9, Kat. No. 20-24.

³³ Robinson 1959, 24, Pl. 61, G13-14; Hayes 2008, 199-200, Fig. 24, 788-793.

³⁴ Anderson Stajanović 1992, 53-54, Pl. 40, 341.

³⁵ Tekkök Bıçken 1996, 117-118, Fig. 83, F13-14; Tekkök vd. 2001, 348-349, Pl. 1, 5-10.

³⁶ Zelle 1997, 119-124, Abb. 37-39.

³⁷ Akyürek 1992, 135-136, Abb. 6, 27-32.

³⁸ Erol 2010, 92-94, 367-380, K149-K188.

³⁹ Doksanaltı 2006, 473, K180.

⁴⁰ Beyll 1993, 32, Taf. 6, 74-77; Gassner 1997, 136-137, Taf. 44, 531; Meriç 2002, 67, Taf. 29, K321-327.

⁴¹ Tekkök Karaöz vd. 2023, 7, Fig. 3, 13.

⁴² Uygun 2011, 78, Pl. 34-35, 509-515.

⁴³ Aktaş vd. 2019, 372-373, Fig. 3, Kat. No. 2.

tariflendirilirken, Hayes Form 3 örnekleri Atina Agorası⁴⁴, Korinth⁴⁵, Knossos⁴⁶, Stobi⁴⁷, Thasos⁴⁸, Ainos⁴⁹, Troia/Ilion⁵⁰, Assos⁵¹, Parion⁵², Smintheion⁵³, Antandros⁵⁴, Smyrna⁵⁵, Thyateira⁵⁶, Knidos⁵⁷, Idyma⁵⁸ ve Ephesos'ta⁵⁹ bulunan benzerleri yardımıyla MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile 3. yüzyılın ilk yarısı arasına tarihlendirilmiştir.

Hayes Form L 20 ve Form 5: Çandarlı Sigillatları'nın yarımküre formlu kaselerinin erken dönem üretimlerini Hayes, Form L 20⁶⁰, geç dönem üretimlerini de Form 5⁶¹ olarak sınıflandırmıştır. Form L 20 içe dönük kenar, hafif sivrileştirilen dudak, yarımküre formlu gövde ve alçak halka kaide profili gösterirken, Form 5 yuvarlatılmış dik ağız, alt gövde de halka kaideye yönelen kavis profili göstermektedir. Form L 20 örnekleri Şarköy Höyük (Fig. 5, Kat. No. 14) ve Mermer Höyük'te⁶² 3 adet ağız-5 adet kaide parçası olarak bulunmuştur. Geç dönem örnekleri ise Mermer Höyük⁶³ ve Şarköy Sufunya Mevkii'nde (Fig. 5-6, Kat. No. 15-16) 4 ağız parçası olarak bulunmuştur. Korinth⁶⁴, Assos⁶⁵, Troia/Ilion⁶⁶, Patara'da⁶⁷ bulunan benzerlerinin yardımıyla Form L 20 olarak sınıflandırılan erken dönem buluntuları MS 1. yüzyılın ikinci yarısına, Abdera, Amphipolis⁶⁸, Troia/Ilion⁶⁹, Assos⁷⁰, Smintheion⁷¹,

⁴⁴ Hayes 2008, 200, Fig. 24-25, 791-796.

⁴⁵ Slane 1990, 54, Fig. 8, 108-109.

⁴⁶ Hayes 1983, 118, Fig. 3, 26-31.

⁴⁷ Anderson Stajanović 1992, 53-54, Pl. 40, 343.

⁴⁸ Malamidou 2005, 40, Fig. 57, 604.

⁴⁹ Başaran 2003, 76, Pl. XLVII, 4-5.

⁵⁰ Tekkök Biçken 1996, 131, Fig. 83, G26; Tekkök vd. 2001, 365, Pl. 13, 141.

⁵¹ Zelle 1997, 119-124, Abb. 37-39; Ayaz 2014, 36-37, Lev. 8-11, 32-50.

⁵² Ergürer 2012, 107-110, Lev. 99-100, 201-205; Ergürer 2015, 56-58, Res. 6, 25-34; Ergürer 2016, 128, Fig. 3, 28-36.

⁵³ Akyürek 1992, 136-137, Abb. 7, 33-35; Yavuz 2022, 302-303, Lev. 2, 12.

⁵⁴ Aktaş 2021, 21, Fig. 9, 10-11.

⁵⁵ Erol 2010, 92-94, 367-380, K149-K188.

⁵⁶ Maden 2019, 44-45, Kat. No. 99-100.

⁵⁷ Doksanaltı 2006, 474, K183.

⁵⁸ Tekkök Karaöz vd. 2023, 7, Fig. 3, 19-20.

⁵⁹ Beyll 1993, 34-36, Taf. 7-8, 85-88; Gassner 1997, 137, Taf. 44, 532-533.

⁶⁰ Loeschcke 1912, 371, Taf. XXVIII, 20; Hayes 1985, 76-77, Tav. XVII, 8-9.

⁶¹ Hayes 1972, 322, Fig. 64.

⁶² Karakaş 2019, 275, Res. 6-7, Kat. No. 7-13.

⁶³ Karakaş 2019, 277, Res. 10-11, Kat. No. 30-31.

⁶⁴ Hayes 1973, 456, Pl. 88, 160.

⁶⁵ Zelle 1997, 118, Abb. 36, 642-665.

⁶⁶ Tekkök vd. 2001, 349, Pl. 2, 12-15.

⁶⁷ Uygun 2011, 78, Pl. 34, 507-508.

⁶⁸ Malamidou 2005, 44-45, Fig. 64, 820-842.

⁶⁹ Tekkök vd. 2001, 365, Pl. 13, 143.

⁷⁰ Ayaz 2014, 39-40, Lev. 20-21, 84-98.

⁷¹ Yavuz 2022, 303, Lev. 3, 18-19.

Parion⁷², Idyma⁷³ ve Knidos'taki⁷⁴ benzerleri incelenen ve Form 5 olarak sınıflandırılan geç dönem buluntuları ise MS 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

Hayes Form L 26B ve Form 2: Dışa açılan kenar, cidarı kalınlaştırılmış dışa taşkın kısa dudak, konik gövde, cidarı kalınlaştırılmış alçak halka kaide profili gösteren kâse formu da hem erken hem de geç dönemde üretilmiştir. Hayes tarafından erken dönem kaseleri Form L 26⁷⁵, geç dönem kaseleri Form 2⁷⁶ olarak sınıflandırılmıştır. Bölgemizde Dolucatepe, Hora, Şarköy Höyük, Şarköy Sufunya Mevkii ve Yaya ağaç Köyü Köyaltı Mevkii'nde 6 ağız-2 kaide olmak üzere 8 adet (Fig. 6-7, Kat. No. 17-24) Form L 26B, Paleor, Mermer Höyük⁷⁷, Şarköy Höyük ve Şarköy Sufunya Mevkii'nde 6 ağız- 4 kaide olmak üzere 10 adet (Fig. 7-8, Kat. No. 25-30) Form 2 tespit edilmiştir. Birbirinden çok az farkla ayrılan seramikler kil ve astar özellikleri göz önünde bulundurularak gruplandırılmıştır. Ayrıca üretimin başlarında geniş ağız çapına sahip olan form, geç dönemlerde daha dar ağız çapına ve daha sığ gövde yapısına sahiptir. Erken dönem malzemesi Atina Agorası⁷⁸, Ephesos⁷⁹, Antandros⁸⁰ ve Patara⁸¹ gibi önemli merkezlerde bulunan örnekleriyle karşılaştırılarak MS 2. yüzyılın başlarına, geç dönem malzemesi Atina Agorası⁸², Knossos⁸³, Stobi⁸⁴, Abdera, Amphipolis, Thasos⁸⁵, Troia/Ilion⁸⁶, Assos⁸⁷, Parion⁸⁸, Smintheion⁸⁹, Antandros⁹⁰, Idyma⁹¹, Knidos⁹² ve Karaburun'da⁹³ bulunan benzerleri incelendiğinde MS 2. yüzyılın sonu 3. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

⁷² Ergürer 2012, 113-114, Lev. 103-104, 213-218; Ergürer 2015, 59-60, Res. 7, 38-40; Ergürer 2016, 130, Fig. 3, 55-56.

⁷³ Tekkök Karaöz vd. 2023, 7, Fig. 3, 24.

⁷⁴ Doksanaltı 2006, 475-476, K185.

⁷⁵ Loeschcke 1912, 373-377, Taf. XXVIII, 26b; Hayes 1985, 77, Tav. XVII, 11.

⁷⁶ Hayes 1972, 319-320, Fig. 64; Hayes 1985, 77-78, Tav. XVIII, 2.

⁷⁷ Karakaş 2019, 275-276, Res. 8, Kat. No. 16-19.

⁷⁸ Hayes 2008, 200, Fig. 25, 799.

⁷⁹ Beyll 1993, 32, Taf. 6, 72-73; Meriç 2002, 66-67, Taf. 28, K313-319.

⁸⁰ Aktaş 2021, 19, Fig. 9, 4.

⁸¹ Uygun 2011, 79-80, Pl. 35-36, 523-528.

⁸² Hayes 2008, 200-201, Fig. 25, 800, 802.

⁸³ Hayes 1983, 118, Fig. 2, 6-13.

⁸⁴ Anderson Stajanović 1992, 54, Pl. 40, 342.

⁸⁵ Malamidou 2005, 33-37, Fig. 43-53, 186-440.

⁸⁶ Tekkök Biçken 1996, 117, Fig. 82, F10-F11; Tekkök vd. 2001, 365, Pl. 13, 139-140.

⁸⁷ Ayaz 2014, 35-36, Lev. 4-7, 14-31.

⁸⁸ Ergürer 2012, 105-107, Lev. 97-98, 197-200; Ergürer 2015, 55-56, Res. 5, 16-24; Ergürer 2016, 128, Fig. 3, 22-27.

⁸⁹ Akyürek 1992, 143-144, Abb. 10, 64-66; Yavuz 2022, 302, Lev. 1-2, 5-11.

⁹⁰ Sekban 2007, 32-33, Lev. 30-37, 90-111; Aktaş 2021, 21, Fig. 9, 6-9.

⁹¹ Tekkök Karaöz vd. 2023, 7, Fig. 3, 15-18.

⁹² Doksanaltı 2006, 473, K182.

⁹³ Aktaş vd. 2019, 373, Fig. 3, Kat. No. 5-6.

Hayes Form 1: Dışa açılan kenar, dışa dönük köşeli dudak, konik gövde, cidarı kalınlaştırılmış yüksek halka kaide profili gösteren derin kâse formudur. Hayes'in Form 1⁹⁴ olarak sınıflandırdığı kaseler Form L 26 ve Form 2 ile benzese de dudak işlenişleri, yüksek kaide yapısı ve derin olması bakımından farklıdır. Mermer Höyük⁹⁵ ve Şarköy Sufunya Mevkii'nde (Fig. 9, Kat. No. 31) 2 ağız-1 kaide olmak üzere 3 adet Form 1 seramik parçası bulunmuştur. Atina Agorası⁹⁶, Korinth⁹⁷, Knossos⁹⁸, Abdera, Amphipolis, Thasos⁹⁹, Troia/Ilion¹⁰⁰, Assos¹⁰¹, Smintheion¹⁰², Parion¹⁰³, Idyma¹⁰⁴ ve Knidos¹⁰⁵ gibi önemli merkezlerde bulunan benzerlerinin yardımıyla MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ve 3. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir.

Hayes Form 4: İçe dönük kenar, yuvarlak ya da hafif köşeli uçla sonlanan dudak, dışbükey gövde, aşağıya doğru daralan halka kaide profili gösteren tabak formudur. Hayes'in Form 4¹⁰⁶ olarak sınıflandırdığı tabaklar, Form L 6'nın¹⁰⁷ geç versiyonlarıdır. Derin gövdeli ve zemine doğru incelen nispeten konik biçimli kaide yapısı geç üretimler için geçerlidir. Mermer Höyük'te 5 ağız parçası olarak bulunan bu form MS 3. yüzyıl ile 4. yüzyılın başlarına tarihlendirilmiştir¹⁰⁸.

Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri (ARS)¹⁰⁹

MS 1. yüzyıldan MS 7. yüzyılın ortalarına kadar geniş tarih aralığında üretilmiş olan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin erken örnekleri Terra Sigillata grubunda olduğu gibi kalın uygulanmış parlak turuncumsu kırmızı astara sahipken, geç örneklerinde astar daha özensiz yarı parlak, mat durumdadır¹¹⁰. Bu grubun üretimi ne kadar erken dönemlerde başlasa

⁹⁴ Hayes 1972, 318-319, Fig. 64; Hayes 1985, 77, Tav. XVII-XVIII, Form H 1.

⁹⁵ Karakaş 2019, 275, Res. 7, Kat. No. 14-15.

⁹⁶ Hayes 2008, 200, Fig. 25, 801.

⁹⁷ Slane 1990, 52-54, Fig. 8, 106.

⁹⁸ Hayes 1983, 118, Fig. 2, 1-5.

⁹⁹ Malamidou 2005, 33, Fig. 40-42, 171-185.

¹⁰⁰ Tekkök Biçken 1996, 116, Fig. 81, F3-F5.

¹⁰¹ Ayaz 2014, 33-34, Lev. 2-3, 6-13.

¹⁰² Yavuz 2022, 301-302, Lev. 1, 1-4.

¹⁰³ Ergürer 2012, 103-105, Lev. 93-96, 189-196; Ergürer 2015, 53-55, Res. 3-4, 4-15; Ergürer 2016, 126, Fig. 2, 2-21.

¹⁰⁴ Tekkök Karaöz vd. 2023, 7, Fig. 3, 14.

¹⁰⁵ Doksanaltı 2006, 473, K181.

¹⁰⁶ Hayes 1972, 321-322, Fig. 64; Hayes 1985, 78, Tav. XVIII.

¹⁰⁷ Loeschke 1912, 363, Taf. XXVIII, 6; Hayes 1985, 75-76, Tav. XVII, 1.

¹⁰⁸ Karakaş 2019, 276-277, Res. 9-10, Kat. No. 25-29.

¹⁰⁹ Ganos Dağı ve Çevresi Yüzey Araştırması genelinde sadece 1 adet profil veren Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği örneği bulunmuştur. Bu örnek de bir başka makalenin konusunu oluşturmaktadır. Makale genelinde bütünlüğü sağlamak amacıyla bir başlık açılmış ve genel bir bilgi verilmiş ve sonuç kısmında ise tüm buluntuların birlikte değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bkz. dn. 6.

¹¹⁰ Adak Adıbelli 2006, 23-27; Hayes 2008, 68; Tekocak 2019, 94.

da Anadolu'ya ve Trakya'ya ulaşması MS 4. yüzyılı bulmaktadır¹¹¹. Bölgemizde Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'ne ait tek bir örnek Mermer Höyük'te bulunmuştur. Bu örnek de bir başka makalenin konusunu oluşturmaktadır. Küçük bir ağız parçası ile temsil edilen form Hayes'in sınıflandırmasına göre Form 12 ile uyumludur ve MS 5. yüzyıla tarihlendirilmiştir¹¹².

Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri/Geç Roma C (PRS)

Waagé¹¹³ tarafından Geç Roma C olarak ya da üretim merkezi olan kentle isimlendirilen Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri sert pişmiş, genellikle kireç katkılı kahverengimsi kırmızı kile ve kil rengine yakın ince uygulanmış astara sahiptir¹¹⁴. Bu gruba ait örnekler araştırma bölgemizde Bisante Kalesi, Paleor, Kızılcaterzi Feneraltı Karadut Mevkii, Şarköy Höyük ve Mermer Höyük'te rastlanmıştır. 12 adet tanımlanabilen seramik 4 farklı forma ayrılmıştır. Kırmızımsı sarı, kiremit kırmızısı renklerde iyi pişmiş, sıkı hamur ve hamura yakın veya bir-iki ton daha koyu renklerde mat ya da yarı mat astar rengine sahiptir. Mermer Höyük'te hafif içe dönük ağızlı küresel tabak formuna sahip üç ağız kenarı ve bir adet kaide parçası Hayes'in Form 1¹¹⁵ sınıflandırması altında incelenerek MS 5. yüzyıla tarihlendirilmiştir¹¹⁶. Yine Mermer Höyük'te iki parça halinde tek bir tabağa ait tondo ve kaide bulunmuştur. Hayes'in Form 2¹¹⁷ sınıflandırması altında incelenen ve merkezinde stilize kantharos bezemesi bulunan örnek MS 5. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmiştir¹¹⁸.

Hayes Form 3: Kalınlaştırılmış kenarının dışında içbükey görünüm oluşturularak alt kısmının dışa ya da aşağıya çekilerek omuz haline getirildiği ağız, eğimli gövde ve alçak halka kaide profili gösteren tabak formudur. Hayes Form 3¹¹⁹ olarak sınıflandırdığı tabakları ağız özelliklerine göre 8 alt tipe ayırmıştır. Şarköy Höyük'te kısa içbükey ağız kenarlı Hayes Form 3F alt tipine (Fig. 9, Kat. No. 32-33) ait iki ağız parçası bulunmuştur. Mermer Höyük'te Hayes'in alt tiplerine girmeyen fakat birçok araştırmacı tarafından 9. alt tip¹²⁰ olarak sınıflandırılan daha küçük boyutlu ve ince cidarlı Form 3I'ya¹²¹ ait ağız parçası ele geçmiştir.

¹¹¹ Hayes 1972, 455-457; Tekkök Karaöz vd. 2023, 15.

¹¹² Karakaş 2019, 277, Res. 11, Kat. No.32.

¹¹³ Waagé 1933, 298.

¹¹⁴ Adak Adıbelli 2006, 92-93; Hayes 2008, 83-84; Tekocak 2019, 100; Civelek 2021,48; Öz 2022, 308-309; Yıldız 2022, 118-119.

¹¹⁵ Hayes 1972, 325-327, Fig. 65.

¹¹⁶ Karakaş 2019, 277-278, Res. 11-12, Kat. No. 33-36.

¹¹⁷ Hayes 1972, 362-363, Fig. 78.

¹¹⁸ Karakaş 2019, 278, Res. 12, Kat. No. 37.

¹¹⁹ Hayes 1972, 329-338, Fig. 67-69.

¹²⁰ Gassner 1997, 146, Taf. 47, 575-577; Adak Adıbelli 2006, 105-110, Lev. 26, 282-194; Ergürer 2012, 158-171, Kat. No. 327-338.

¹²¹ Karakaş 2019, 278, Res. 12, 38.

Phokaia¹²², Atina Agorası¹²³, Assos¹²⁴, Parion¹²⁵, Adramytteion¹²⁶, Ephesos¹²⁷, Miletos¹²⁸, Klazomenai¹²⁹, Myndos¹³⁰, Andriake¹³¹, Kelenderis¹³², Elaiussa Sebaste¹³³, Soli Pompeiopolis¹³⁴ ve Tarsus¹³⁵ gibi merkezler ile Zeytinliada'da¹³⁶ benzerleri bulunan her iki alt tipe ayrılan ağız parçaları MS 5. yüzyılın sonu ile MS 6. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

Hayes Form 10: Dışta hafif yuvarlatılmış köşeli ya da yumru şeklinde ağız, ağızdan gövdeye geçişte hafif çıkıntı, yüksek duvarlı, alçak halka kaideli tabak formudur. Hayes, Form 10¹³⁷ olarak sınıflandırdığı tabakları 3 alt tipe ayırmıştır. Bölgemizde Bisanthe Kalesi, Paleor ve Kızılcaterzi Feneraltı Karadut Mevkii'nde 3 adet Form 10A (Fig. 9-10, Kat. No. 34-36) ağız parçası ve yine Bisanthe Kalesi'nde 1 adet Form 10C (Fig. 10, Kat. No. 37) ağız parçası tespit edilmiştir. Form 3'ün devamı niteliğindeki Form 10A tipindeki kapların ağız kenarı belirgin olarak yumru şeklindeyken, daha geç örneklerinden olan Form 10C'de ağız kenarı nispeten incelenerek uzayan bir profil özelliği gösterir. Atina Agorası¹³⁸, Phokaia¹³⁹, Assos¹⁴⁰, Ephesos¹⁴¹, Klazomenai¹⁴², Stratonikeia¹⁴³, Myndos¹⁴⁴, Parion¹⁴⁵, Adramytteion¹⁴⁶, Kelenderis¹⁴⁷, Elaiussa Sebaste¹⁴⁸, Soli Pompeiopolis¹⁴⁹, Perinthos¹⁵⁰ ve Zeytinliada'da¹⁵¹

¹²² Uğuz 2015, 61-72, Kat. No. 82-145; Fırat 2015, 167-169, Fig. 3; Civelek 2021, 50-51, Fig. 4.

¹²³ Hayes 2008, 241-242, Fig. 39-40, 1280-1291.

¹²⁴ Zelle 2003, 92-94, Abb. 7, Hayes Form 3F, 1-21; Ayaz 2014, 54-60, Lev. 30-48, 130-201.

¹²⁵ Ergürer 2012, 158-171, Kat. No. 327-338; Ergürer 2015, 64-66, Res. 8, 47-50; Ergürer 2016, 138, Fig. 5, 91-94; Ergürer 2019, 266, Fig. 7-8, 7-13.

¹²⁶ Şahin 2020, 225-226, Abb. 13, 38-41.

¹²⁷ Gassner 1997, 146, Taf. 47, 575-577.

¹²⁸ Berndt 2003, 187, Taf. 38, TS 482.

¹²⁹ Gürbüz 2018, 142-143, Fig. 14, 34-36.

¹³⁰ Mimaroglu 2017, 343-344, Lev. 5-7.

¹³¹ Öz 2022, 313-314, Kat. No. 23-33, Lev. 4, 3-7; Lev. 5, 1-6.

¹³² Tekocak 2006, 59, Kat. No. 87-89; Tekocak 2013, 163, Fig. 7, 20.

¹³³ Kızılarıslanoğlu & Aktaş 2023, 322-324, Fig. 3-5, 22-39.

¹³⁴ Yıldız 2022, 124, Fig. 5, 24-27.

¹³⁵ Adak Adıbelli 2006, 105-110, Lev. 26, 282-194.

¹³⁶ Kavaz Kındığılı 2020, 243-244, Fig. 1, 10-13.

¹³⁷ Hayes 1972, 343-346, Fig. 71.

¹³⁸ Hayes 2008, 245, Fig. 42, 1328-1329.

¹³⁹ Uğuz 2015, 89-94, Kat. No. 191-199; Fırat 2015, 171-172, Fig. 10; Civelek 2021, 51, Fig. 5.

¹⁴⁰ Zelle 2003, 96-98, Abb. 9-10, Hayes Form 10A, 1-2, Hayes Form 10C, 1-2; Ayaz 2014, 63, Lev. 53, 213-214.

¹⁴¹ Gassner 1997, 146-147, Taf. 48, 581-586.

¹⁴² Gürbüz 2018, 144, Fig. 15, 49-57.

¹⁴³ Tekocak 2019, 105-108, Kat. No. 29-39, Res.18-20.

¹⁴⁴ Mimaroglu 2017, 344-345, Lev. 5-7.

¹⁴⁵ Ergürer 2012, 177-181, Kat. No. 358-395; Ergürer 2015, 67-68, Res. 8, 55; Ergürer 2016, 139, Fig. 5, 101-108; Ergürer 2019, 266, Fig. 8, 16-20.

¹⁴⁶ Şahin 2020, 226-227, Abb. 13-14, 48-50.

¹⁴⁷ Tekocak 2013, 163, Fig. 7, 27-30.

¹⁴⁸ Kızılarıslanoğlu & Aktaş 2023, 325-326, Fig. 6-7, 50-60.

¹⁴⁹ Yıldız 2022, 126-127, Fig. 6, 38-51.

¹⁵⁰ Böhlendorf Arslan 2016, 149, Abb. 292, 11.

¹⁵¹ Kavaz Kındığılı 2020, 245-246, Fig. 2, 17-18.

benzerleri incelenen Form 10A örnekleri MS 6. yüzyılın sonu 7. yüzyılın başına, Form 10C örneği ise MS 7. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

Değerlendirme ve Sonuç

Tekirdağ Merkez ve Şarköy ilçelerini kapsayan Ganos Dağı ve Çevresi Arkeolojik Yüzey Araştırmaları'nda DSA, DSB, DSC, ARS ve PRS ithal seramik grupları tespit edilmiştir. Bunlar arasında yerel olabilecek parçalar görülmemiştir.

İthal buluntuların en erken örneklerini Doğu Sigillata A Hayes Form 2-4 (MÖ 1. yüzyıl sonu ile MS 1. yüzyılın başları) oluştururken, en geç örnekleri Phokaia Kırmızı Astarlıları'ndan Hayes Form 10C (MS 7. yüzyılın ilk yarısı) oluşturmaktadır. Form çeşitliliğinin fazla olduğu, geniş tarih aralığı veren Kırmızı Astarlı Seramikler bölgenin önemli buluntu topluluklarından birini oluşturmaktadır. Tespit ettiğimiz seramikler arasında en yoğun buluntu grubunu ise Doğu Sigillata C'ler vermektedir. Özellikle Doğu Sigillata C'lerin geç formlarının tümünün kesintisiz olarak bölgedeki tespiti de çalışmanın ilk önemli sonuçları arasındadır. Buna göre bölgenin Çandarlı (*Pitane*) ile MS 2. yüzyılın ikinci yarısından MS 3. yüzyılın sonlarına kadar yoğun olarak deniz ticareti yürüttüğü söylenebilir.

Uzak merkezlerde üretildiği bilinen Doğu Sigillata A ve Afrika Kırmızı Astarlı Seramiklerin azlığı, Çandarlı ve Phokaia gibi nispeten daha yakın merkezlerde üretilen seramiklerin daha yoğun olarak ele geçmesi, bu seramik gruplarının araştırma bölgemizdeki pazar hakimiyetini göstermesi açısından önemlidir. Bu durum, Antik Dönem'de bölgenin (kuzey Propontis'in) Batı Anadolu kıyılarındaki Çandarlı ve Phokaia gibi kentlerle yakın ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir. Doğu Sigillata C'nin yoğun buluntu topluluğunu oluşturması kuzey pazarına daha hâkim olduğunu gösterebilecek niteliktedir. Doğu Sigillata B grubu seramiklerinin ise bölgemizde sadece bir seramik parçası ile temsil edilmesi buluntuların yüzey araştırması kapsamında elde edilmesinden dolayı henüz nitel bir veri sağlamamaktadır. Buna rağmen çeşitli gruplara ait seramikler ile form çeşitliliğinin fazla olması belirli ölçülerde bilgi sahibi olmamızı olası kılmaktadır.

Bölgede yapılacak sistemli araştırmalardan elde edilecek verilere bir ölçüde temel oluşturabilecek bu çalışma ile araştırma bölgesinin Roma Dönemi'nde uzak merkezler ile ticari ilişkiler kurduğu, ancak özellikle diğer üretim merkezlerinden daha yakın sayılabilecek Çandarlı'nın ise MS. 2.-3. yüzyıllarda pazar hakimiyeti oluşturduğu şimdilik söylenebilir.

Seramikler konusunda henüz yeterli sayıda çalışmanın bulunmadığı Trakya Bölgesi'nde ileride gerçekleştirilecek sistemli kazı, araştırma ve yayınların artması halinde

yerel üretimler, üretim merkezleri, atölyeler, ticari rotalar ve dağılım şeması gibi cevap bekleyen pek çok soru yanıt bulabilecektir.

KATALOG¹⁵²

Kat. No. 1 (Fig. 3) DSA Hayes Form 30, tabak **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 5YR 7/6 kırmızımsı sarı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 12 cm; yükseklik: 1,8 cm **Analoji:** Hayes 1985, 25, Tav. IV, 14; Hayes 2008, 24, 129, Fig. 3, 54; Uygun 2011, 27, Pl. 8, Kat. No. 108. **Tarih:** MS 1. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 2 (Fig. 3) DSC Hayes Form L 19, kase **Buluntu Yeri:** Dolucatepe **Hamur Rengi:** 2.5YR 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 22 cm; yükseklik: 5,5 cm **Analoji:** Robinson 1959, 24, Pl. 61, G14; Hayes 1985, 76, Tav. XVII, 7; Meriç 2002, 67, Taf. 29, K326; Hayes 2008, 199-200, Fig. 24, 788. **Tarih:** MS 1. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başı

Kat. No. 3 (Fig. 3) DSC Hayes Form L 19, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2.5YR 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 3,3 cm **Analoji:** Hayes 1985, 76, Tav. XVII, 5; Uygun 2011, 78, Pl. 34, 512. **Tarih:** MS 1. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başı

Kat. No. 4 (Fig. 3) DSC Hayes Form L 19, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 2,8 cm **Analoji:** Tekkök Biçken 1996, 117, Fig. 83, F13; Meriç 2002, 67, Taf. 29, K325; Hayes 2008, 199-200, Fig. 24, 793. **Tarih:** MS 1. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başı

Kat. No. 5 (Fig. 3) DSC Hayes Form L 19, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2.5YR 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 2,8 cm **Analoji:** Hayes 1985, 76, Tav. XVII, 6; Akyürek 1992, 136, Abb. 6, 31; Hayes 2008, 199-200, Fig. 24, 789. **Tarih:** MS 1. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başı

Kat. No. 6 (Fig. 4) DSC Hayes Form L 19, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2.5YR 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 18 cm; yükseklik: 3,1 cm **Analoji:** Meriç 2002, 67, Taf. 29, K327; Hayes 2008, 199-200, Fig. 24, 788. **Tarih:** MS 1. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başı

Kat. No. 7 (Fig. 4) DSC Hayes Form 19, kâse **Buluntu Yeri:** Dolucatepe **Hamur Rengi:** 2.5YR 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 4 cm; yükseklik: 2,3 cm **Analoji:** Hayes 1985, 76, Tav. XVII, 6; Tekkök Karaöz vd. 2023, 7, Fig. 3, 13. **Tarih:** MS 1. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başı

¹⁵² Hamur ve astar renklerinin tespiti için *Munsell Soil Color Charts*, NY, 2000 kataloğundan yararlanılmıştır.

No. 8 (Fig. 4) DSC Hayes Form 3, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 2,9 cm **Analoji:** Doksanaltı 2006, 474, K183; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 796; Ayaz 2014, 36-37, Lev. 10, 41. **Tarih:** MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 9 (Fig. 4) DSC Hayes Form 3, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 2,7 cm **Analoji:** Beyll 1993, 36, Taf. 8, 88; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 794; Tekkök vd. 2001, 365, Pl. 13, 141. **Tarih:** MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 10 (Fig. 4) DSC Hayes Form 3, kâse **Buluntu Yeri:** Hora **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 14 cm; yükseklik: 3,4 cm **Analoji:** Slane 1990, 54, Fig. 8, 108; Beyll 1993, 34, Taf. 7, 85; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 794; Aktaş 2021, 21, Fig. 9, 11. **Tarih:** MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 11 (Fig. 5) DSC Hayes Form 3, kâse **Buluntu Yeri:** Bisanthe **Hamur Rengi:** 2,5YR 7/2 soluk kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 12 cm; yükseklik: 2,2 cm **Analoji:** Akyürek 1992, 136, Abb. 7, 33; Anderson Stajanović 1992, 53-54, Pl. 40, 343; Ergürer 2012, 107-110, Lev. 99-100, 202. **Tarih:** MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 12 (Fig. 5) DSC Hayes Form 3, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 2,5YR 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 4 cm; yükseklik: 1,9 cm **Analoji:** Slane 1990, 54, Fig. 8, 108; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 795; Ergürer 2012, 107-110, Lev. 99-100, 201; Ayaz 2014, 33-34, Lev. 3, 12. **Tarih:** MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 13 (Fig. 5) DSC Hayes Form 3, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 7/4 açık kırmızımsı kahverengi **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 3 cm; yükseklik: 1,6 cm **Analoji:** Beyll 1993, 34, Taf. 7, 85; Doksanaltı 2006, 474, K183. **Tarih:** MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 14 (Fig. 5) DSC Hayes Form L 20, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 8 cm; yükseklik: 1,7 cm **Analoji:** Hayes 1985, 76-77, Tav. XVII, 8-9. **Tarih:** MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 15 (Fig. 5) DSC Hayes Form 5, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 20

cm; yükseklik: 3,1 cm **Analoji:** Hayes 1972, 322, Fig. 64; Ergürer 2012, 113-114, Lev. 103-104, 215; Ergürer 2015, 59-60, Res. 7, 39-40. **Tarih:** MS 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 16 (Fig. 6) DSC Hayes Form 5, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 2,1 cm **Analoji:** Hayes 1972, 322, Fig. 64; Ergürer 2012, 113-114, Lev. 103-104, 213; Ergürer 2015, 59-60, Res. 7, 39-40; Yavuz 2022, 303, Lev. 3, 18. **Tarih:** MS 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat No. 17 (Fig. 6) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Dolucatepe **Hamur Rengi:** 5YR 5/6 kırmızımsı sarı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 20 cm; yükseklik: 2.8 cm **Analoji:** Hayes 1985, 77, Tav. XVII, 11; Meriç 2002, 66-67, Taf. 28, K314; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 799. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 18 (Fig. 6) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Yayaagaç Köyü Köyaltı Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 18 cm; yükseklik: 2,5 cm **Analoji:** Beyll 1993, 32, Taf. 6, 72. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 19 (Fig. 6) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 20 cm; yükseklik: 2 cm **Analoji:** Uygun 2011, 79-80, Pl. 35, 524. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 20 (Fig. 6) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 18 cm; yükseklik: 2,1 cm **Analoji:** Hayes 1985, 77, Tav. XVII, 11; Meriç 2002, 66-67, Taf. 28, K314; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 799. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 21 (Fig. 7) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 20 cm; yükseklik: 2,3 cm **Analoji:** Uygun 2011, 79-80, Pl. 35, 526. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 22 (Fig. 7) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 20 cm; yükseklik: 2,5 cm **Analoji:** Uygun 2011, 79-80, Pl. 35, 526. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 23 (Fig. 7) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Hora **Hamur Rengi:** 10R 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 8 cm; yükseklik: 1,3 cm **Analoji:** Meriç 2002, 66-67, Taf. 28, K318; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 799; Uygun 2011, 79-80, Pl. 36, 528. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 24 (Fig. 7) DSC Hayes Form L 26B, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 10 cm; yükseklik: 1,6 cm **Analoji:** Meriç 2002, 66-67, Taf. 28, K318. **Tarih:** MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 25 (Fig. 7) DSC Hayes Form 2, kâse **Buluntu Yeri:** Paleor **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 2 cm **Analoji:** Hayes 1983, 118, Fig. 2, 8; Malamidou 2005, 33, Fig. 43, 196; Yavuz 2022, 302, Lev. 2, 9. **Tarih:** MS 2. yüzyıl sonu 3. yüzyıl

Kat. No. 26 (Fig. 8) DSC Hayes Form 2, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 20 cm; yükseklik: 1,7 cm **Analoji:** Tekkök Biçken, 1996, 117, Fig. 82, F10; Sekban 2007, 32-33, Lev. 35, 105; Ergürer 2012, 105-107, Lev. 97-98, 198, Ayaz 2014, 35-36, Lev. 4, 15; Aktaş 2021, 21, Fig. 9, 7; Yavuz 2022, 302, Lev. 2, 8; Tekkök Karaöz vd. 2023, 7, Fig. 3, 16. **Tarih:** MS 2. yüzyıl sonu 3. yüzyıl

Kat. No. 27 (Fig. 8) DSC Hayes Form 2, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 10R 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 18 cm; yükseklik: 2,7 cm **Analoji:** Malamidou 2005, 33, Fig. 43, 199; Aktaş vd. 2019, 373, Fig. 3, Kat. No. 5; Aktaş 2021, 21, Fig. 9, 6. **Tarih:** MS 2. yüzyıl sonu 3. yüzyıl

Kat. No. 28 (Fig. 8) DSC Hayes Form 2, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 10 cm; yükseklik: 1,3 cm **Analoji:** Hayes 1983, 118, Fig. 2, 10; Malamidou 2005, 36, Fig. 51, 333; Ayaz 2014, 35-36, Lev. 6, 24. **Tarih:** MS 2. yüzyıl sonu 3. yüzyıl

Kat. No. 29 (Fig. 8) DSC Hayes Form 2, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 10R 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/6 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 10 cm; yükseklik: 1,8 cm **Analoji:** Tekkök vd. 2001, 365, Pl. 13, 140; Malamidou 2005, 36, Fig. 51, 333; Sekban 2007, 32-33, Lev. 37, 109. **Tarih:** MS 2. yüzyıl sonu 3. yüzyıl

Kat. No. 30 (Fig. 8) DSC Hayes Form 2, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 10R 7/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 4/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 10 cm; yükseklik: 1,8 cm **Analoji:** Hayes 1972, 319-320, Fig. 64; Hayes 1983, 118, Fig. 2, 9; Akyürek 1992, 144, Abb. 10, 66; Sekban 2007, 32-33, Lev. 37, 110; Hayes 2008, 200-201, Fig. 25, 800; Aktaş vd. 2019, 373, Fig. 3, Kat. No. 6; Aktaş 2021, 21, Fig. 9, 9; Yavuz 2022, 302, Lev. 2, 11. **Tarih:** MS 2. yüzyıl sonu 3. yüzyıl

Kat. No. 31 (Fig. 9) DSC Hayes Form 1, kâse **Buluntu Yeri:** Şarköy Sufunya Mevkii **Hamur Rengi:** 10R 7/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** kaide çapı: 14 cm; yükseklik: 2,5 cm **Analoji:** Hayes 1983, 118, Fig. 2, 1-5; Malamidou 2005, 33, Fig. 41, 181; Hayes 2008, 200, Fig. 25, 801; Ergürer 2012, 103-105, Lev. 95-96, 196. **Tarih:** MS 2. yüzyılın ikinci yarısı 3. yüzyıl

Kat. No. 32 (Fig. 9) PRS Hayes Form 3F, tabak **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 6/8 açık kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 1,6 cm **Analoji:** Zelle 2003, 92-94, Abb. 7, Hayes Form 3F, 4; Ergürer 2012, 165-167, Kat. No. 309; Ergürer 2015, 64-66, Res. 8, 48; Uğuz 2015, 64, Kat. No. 101; Ergürer 2019, 266, Fig. 7, 8; Şahin 2020, 225-226, Abb. 13, 38; Yıldız 2022, 124, Fig. 5, 24. **Tarih:** MS 5. yüzyıl sonu 6. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 33 (Fig. 9) PRS Hayes Form 3F, tabak **Buluntu Yeri:** Şarköy Höyük **Hamur Rengi:** 10R 6/6 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 18 cm; yükseklik: 2 cm **Analoji:** Zelle 2003, 92-94, Abb. 7, Hayes Form 3F, 1; Hayes 2008, 242, Fig. 41, 1285; Ergürer 2012, 165-167, Kat. No. 287; Ergürer 2015, 64-66, Res. 8, 49; Uğuz 2015, 64, Kat. No. 102-103; Gürbüz 2018, 142-143, Fig. 14, 34; Ergürer 2019, 266, Fig. 8, 12; Şahin 2020, 225-226, Abb. 13, 39; Öz 2022, 313-314, Kat. No. 30, Lev. 5, 3; Yıldız 2022, 124, Fig. 5, 26. **Tarih:** MS 5. yüzyıl sonu 6. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. 34 (Fig. 9) PRS Hayes Form 10A, tabak **Buluntu Yeri:** Bisanthe Kalesi **Hamur Rengi:** 10R 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 18 cm; yükseklik: 1,7 cm **Analoji:** Ergürer 2012, 177-179, Kat. No. 372; Böhlendorf Arslan 2016, 149, Abb. 292, 11; Ergürer 2019, 266, Fig. 8, 17; Tekocak 2019, 105, Kat. No. 29, Res. 18, 1; Şahin 2020, 226-227, Abb. 14, 49; Yıldız 2022, 126-127, Fig. 6, 43. **Tarih:** MS 6. yüzyıl sonu 7. yüzyıl başı

Kat. No. 35 (Fig. 9) PRS Hayes Form 10A, tabak **Buluntu Yeri:** Paleor **Hamur Rengi:** 10R 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 16 cm; yükseklik: 1,7 cm **Analoji:** Ergürer 2012, 177-179, Kat. No. 375; Ergürer 2016, 139, Fig. 5, 108; Tekocak 2019, 105, Kat. No. 31, Res. 18, 3; Yıldız 2022, 126-127, Fig. 6, 42. **Tarih:** MS 6. yüzyıl sonu 7. yüzyıl başı

Kat. No. 36 (Fig. 10) PRS Hayes Form 10A, tabak **Buluntu Yeri:** Kızılcaterzi Feneraltı Karadut Mevkii **Hamur Rengi:** 2,5YR 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 5/8 kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 22 cm; yükseklik: 2,4 cm **Analoji:** Gassner 1997, 146, Taf. 48, 581; Zelle

2003, 96, Abb. 9, Hayes Form 10A, 2; Uğuz 2015, 89-91, Kat. No. 192; Ergürer 2019, 266, Fig. 8, 19. **Tarih:** MS 6. yüzyıl sonu 7. yüzyıl başı

Kat. No. 37 (Fig. 10) PRS Hayes Form 10C, tabak **Buluntu Yeri:** Bisanthe Kalesi **Hamur Rengi:** 10R 6/8 açık kırmızı **Astar Rengi:** 10R 6/8 açık kırmızı **Ölçüler:** ağız çapı: 24 cm; yükseklik: 3 cm **Analoji:** Ergürer 2012, 180-181, Kat. No. 379; Tekocak 2013, 163, Fig. 7, 29; Uğuz 2015, 91-94, Kat. No. 193-195; Gürbüzer 2018, 144, Fig. 15, 50; Tekocak 2019, 107-108, Kat. No. 34, Res. 20, 1; Kızıllarslanoğlu & Aktaş 2023, 325-326, Fig. 7, 55. **Tarih:** MS 7. yüzyılın ilk yarısı

KAYNAKÇA

Adak Adıbelli 2006

Adak Adıbelli, I. (2006). Tarsus Geç Roma Seramiği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Aktaş 2021

Aktaş, R. (2021). “Antandros Sur Sektöründe Ele Geçen Bir Grup Roma Dönemi Seramiğinin Tipolojik İncelemesi”, TÜBA-AR, 28, 11-38.

Aktaş vd. 2019

Aktaş, R.; Sezgin, E.; Çilingiroğlu Ç. (2019). “İzmir-Karaburun Yüzey Araştırmasında Ele Geçen Roma Dönemi Seramikleri”, OLBA XXVII, 369-412.

Akyürek 1992

Akyürek, N. E. (1992). “Terra Sigillata aus dem Heiligtum des Apollon Smintheios”, AMS, 8, Bonn, 125- 166.

Anderson Stajanović 1992

Anderson Stajanović, V. R. (1992). Stobi, The Hellenistic and Roman Pottery, Princeton.

Ayaz 2014

Ayaz, M. (2014). Assos Kuzey Stoası Kırmızı Astarlı Roma Seramiği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Çanakkale.

Başaran 2003

Başaran, S. (2003). “Ainos’un Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemi Seramik Buluntuları”, Varia Anatolica, XV, Les Ceramiques en Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Actes de la Table Ronde d’Istanbul, 23-24 mai 1996, Paris, 71-77.

Berndt 2003

Berndt, M. (2003). Funde aus dem Survey auf der Halbinsel von Milet (1992-1999), Internationale Archäologie, 79, Rahden.

Beyll 1993

Beyll, D. (1993). “Terra Sigillata aus der Marienkirche in Ephesos, Erste Zwischenbilanz”, ÖAI, 5, 5-45.

Bilgin Kopçuk 2023

Bilgin Kopçuk, S. (2023). “Coarse Ware Study form ganos: A Panoramic Approach”, Z. Koçel Erdem & R. Şahin (Eds.), Thrace through the Ages. Pottery as Evidence for Commerce and Culture from Prehistoric Times to the Islamic Period, Oxford, 323-337.

Böhlendorf Arslan 2016

Böhlendorf Arslan, B. (2016). “Ausgewählte Funde aus den Ausgrabungen am Kalekapı”, Die Basilika am Kalekapı in Herakleia Perinthos, Tübingen, 145-194.

Bülbül 2023

Bülbül, H. A. (2023). “Evaluating a Cult Place in the Light of the Ceramics in the Northern Propontis”, Z. Koçel Erdem & R. Şahin (Eds.), *Thrace through the Ages. Pottery as Evidence for Commerce and Culture from Prehistoric Times to the Islamic Period*, Oxford, 167-183.

Civelek 2010

Civelek, A. (2010). “Red Slip Ware from Tralles Excavations” *Colloquium Anatolicum* 9, 169-192.

Civelek 2021

Civelek, A. (2021). “Phokaia Sahil Yolu Kırmızı Astarlı Seramikleri”, *ARMA I*, 41-65.

Crowfoot 1957

Crowfoot, G. M. (1957). “Terra Sigillata General List”, *The Objects from Samaria, Samaria-Sebaste, III*, London, 306-357.

Doksanaltı 2006

Doksanaltı, E. (2006). *Knidos Kap-Krio Kazı Alanı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, Konya.

Ergüner 2012

Ergüner, H. E. (2012). *Parion Roma Dönemi Seramiği, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Erzurum.

Ergüner 2015

Ergüner, H. E. (2015). “Parion, Agora ve Dükkanlarında Ele Geçen Sigillatalar ve Kırmızı Astarlı Seramikler”, *Parion Kazıları 10. yıl Armağanı*, Ankara, 49-86.

Ergüner 2016

Ergüner, H. E. (2016). “Sigillata ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikler”, C. Başaran & H. E. Ergüner (Eds.), *Parion Roma Tiyatrosu*, Ankara, 123-164.

Ergüner 2019

Ergüner, H. E. (2019). “Parion Roma Hamamı’nda 2012 Yılında Bulunan Roma Dönemi Seramikleri”, V. Keleş vd. (Eds.), *Cevat Başaran’a 60. Yaş Armağanı*, Ankara, 265-284.

Erol 2010

Erol, D. (2010). *Smyrna Devlet Agorasında Ele Geçen Terra Sigillata ve Geç Roma Seramiği, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Fırat 2015

Fırat, M. (2015). “Seramik Çöplüğü Alanı Verileri Doğrultusunda Phokaia Kırmızı Astarlı Kapları”, E. Okan & C. Atilla (Eds.), *Prof. Dr. Ömer Özyiğit’e Armağan*, İstanbul, 161-186.

Gassner 1997

Gassner, V. (1997). Das Südtor der Tetragonos- Agora. Keramik und Kleifunde, FfE, XIII/1/1, Wien.

Gürbüzer 2018

Gürbüzer, M. (2018). "Late Roman Pottery From a Building in Klazomenai", Olba, XXVI, 135-176.

Hayes 1972

Hayes, J. W. (1972). Late Roman Pottery, London.

Hayes 1973

Hayes, J. W. (1973). "Roman Pottery from the South Stoa at Corinth", Hesperia, 42, 416-470.

Hayes 1983

Hayes, J. W. (1983). "The Villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery" BSA, 78, 97-169.

Hayes 1985

Hayes, J. W. (1985). "Sigillate Orientali", EAA, Atlante dell forme ceramiche II, Ceramica Fine Romana nel Bacino Mediterraneo, Roma, 1- 96.

Hayes 2008

Hayes, J. W. (2008). Roman Pottery Fine- Ware Imports, The Athenian Agora, XXXII.

İnanan 2023

İnanan, F. (2023). "Byzantine Glazed Pottery from Thrace", Z. Koçel Erdem & R. Şahin (Eds.), Thrace through the Ages. Pottery as Evidence for Commerce and Culture from Prehistoric Times to the Islamic Period, Oxford, 337-347.

Karakaş 2019

Karakaş, G. (2019). "Tekirdağ Yeniköy Mermer Höyük Kırmızı Astarlı Seramikleri", B. Öztürk vd. (Eds.), Mnemes Kharin, Filiz Dönmez-Öztürk Anısına Makaleler, Anadolu Arkeolojisi, Epigrafisi ve Eskiçağ Tarihine Dair Güncel Araştırmalar, İstanbul, 271-298.

Kavaz Kındığılı 2020

Kavaz Kındığılı, B. (2020). "Zeytinliada Kırmızı Astarlı Seramikleri", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 239-264.

Kenyon 1957

Kenyon, K. M. (1957). "Terra Sigillata", J. W. Crowfoot vd. (Eds.), The Objects from Samaria, Samaria-Sebeste III, London, 281-306.

Kızıllarslanoğlu & Aktaş 2023

Kızıllarslanoğlu, H. A. & Aktaş, R. (2023). "Elaiussa Sebaste'den Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiklerin Ön Değerlendirmesi", OANNES – Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi, 5/1, 315-364.

Koçel Erdem 2009

Koçel Erdem, Z. (2009). “Preliminary Report of the Tekirdağ Ganos 2008 Survey”, *Anatolia Antiqua (Eski Anadolu)* XVII, 411-426.

Koçel Erdem 2010

Koçel Erdem, Z. (2010). “Tekirdağ Ganos 2009 Survey”, *Anatolia Antiqua (Eski Anadolu)* XVIII, 305-320.

Koçel Erdem 2016

Koçel Erdem, Z. (2016). “Recent Archaeological Research in the Tekirdağ Ganos Region”, *Rhaidestos-Thessaloniki Antiquities in a refugee journey, Thessaloniki*, 217-227.

Külzer 2009

Külzer, A. (2009). “Das Ganos-Gebirge in Ostthrakien (Işıklar Dağı)”, P. Soustal (Ed.), *Heilige Berge und Wüsten: Byzas und Sein Umfeld*, London, 41-52.

Loeschke 1912

Loeschke, S. (1912). “Sigillata-Töpfereien in Tschandarli”, *AM*, XXXVII, 344-407.

Maden 2019

Maden, E. (2019). *Thyateira Antik Kenti Roma Dönemi Seramikleri (2012-2015 Yılları Arası)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Aydın.

Malamidou 2005

Malamidou, V. (2005). *Roman Pottery in Context, Fine and Coarse Wares from Five Sites in North- Eastern Greece*, BAR Int. Series 1386, Oxford.

Meriç 2002

Meriç, R. (2002). *Späthellenistisch-römische Keramik und Kleifunde aus Einem Schachtbunnen am Staatsmarkt in Ephesos*, Wien.

Mimaroğlu 2017

Mimaroğlu, S. (2017). “Myndos (Asar Adası) Geç Antik Dönem Seramikleri”, *Sanat Tarihi Dergisi*, 26/2, 333-361.

Öz 2022

Öz, C. (2022). “Andriake Limanı’nda Bulunan Geç Roma C Kırmızı Astarlı Seramikleri”, *Arkhaia Anatolika*, 5, 305-331.

Robinson 1959

Robinson, H. S. (1959). *Pottery of The Roman Period: Chronology, The Athenian Agora*, V.

Sekban 2007

Sekban, M. B. (2007). *Antandros Yamaç Ev Terra Sigillata Buluntuları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Slane 1990

Slane, K. W. (1990). *The Sanctuary of Demeter and Kore: The Roman Pottery and Lamps, Corinth*, XVIII/2.

Slane 1997

Slane, K. W. (1997). "The Hellenistic and Roman Pottery: The Fine Wares", *Tel Anafa*, II/1, 247-417.

Şahin 2020

Şahin, R. (2020). "Spätantike Sigillaten aus Adramytteion (Ören/Balıkesir): Eine Überregionale Materialanalyse", *Anadolu Araştırmaları*, 23, 215-259.

Şahin 2023

Şahin, R. (2023). "Attic and Atticising Glazed Pottery in Eastern Thrace: The Evidence from the Ganos (Işıklar Dağı/Tekirdağ) Survey", Z. Koçel Erdem & R. Şahin (Eds.), *Thrace through the Ages. Pottery as Evidence for Commerce and Culture from Prehistoric Times to the Islamic Period*, Oxford, 78-93.

Takaoğlu 2006

Takaoğlu, T. (2006). "New Light on the Origins of Eastern Sigillata B Ware", T. Takaoğlu (Ed.), *Anadolu Arkeolojisine Katkılar: 65. Yaşında Abdullah Yaylalı'ya Sunulan Yazılar*, İstanbul, 263-270.

Tekkök vd. 2001

Tekkök, B., Wallrodt, S., Gündem, C. Y. & Brian Rose, C. (2001). "Two Roman Wells in the Lower City of Ilion. Quadrats C29 and w28", *Studia Troica* 11, Mainz, 343-381.

Tekkök Biçken 1996

Tekkök Biçken, B. (1996). *The Hellenistic and Roman Pottery From Troia: Second Century B.C. to Sixth Century A.D.*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), The University of Missouri, Columbia.

Tekkök Karaöz 2023

Tekkök Karaöz, B. (2023). "Ilion and its Role in Aegean Trade", Z. Koçel Erdem & R. Şahin (Eds.), *Thrace through the Ages. Pottery as Evidence for Commerce and Culture from Prehistoric Times to the Islamic Period*, Oxford, 112-131.

Tekkök Karaöz vd. 2023

Tekkök Karaöz, B., Tamer, D. & Kırkanlı E. (2023). 'Idyma Akyaka Kalesi Roma Dönemi İthal ve Yerel/Bölgesel Kırmızı Astarlı Seramikleri', *Lycus Dergisi*, 7, 1-40.

Tekocak 2006

Tekocak, M. (2006). *Kelenderis Roma Çağı Seramiği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Konya.

Tekocak 2013

Tekocak, M. (2013). "Late Roman C (Phocian Red Slip) Ware from lower city sondage in Kelenderis", Y. Morozova & H. Öniz (Eds.), *SOMA 2010: Proceedings of 14th Symposium on Mediterranean Archaeology*, BAR-IS 2555, Oxford, 161-169.

Tekocak 2019

Tekocak, M. (2019). “Stratonikeia Kazılarında Bulunan Kırmızı Astarlı Seramikler”, B. Söğüt (Ed.), Stratonikeia Çalışmaları 4: Mimari, Heykel ve Küçük Buluntu Araştırmaları, İstanbul, 85-122.

Theodossiev 1995

Theodossiev, N. (1995). “The Sacred Mountain of the Ancient Thracians”, Thracia, 11, 371-384.

Uğuz 2015

Uğuz, G. (2015). Phokaia'nın Kuzeyinde Geç Roma Dönemi Bir Terra Sigillata Atölyesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Uygun 2011

Uygun, Ç. (2011). Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri (İ.Ö. 2. YY-İ.S. 4. YY), Patara, IV/2, İstanbul.

Waagé 1933

Waagé, F. (1933). “Excavations in the Athenian Agora: The Roman and Byzantine Pottery”, Hesperia 2, 279-328.

Yavuz 2022

Yavuz, O. (2022). “Smintheion Büyük Roma Hamamı'nda 2008 Yılında Bulunan Çandarlı Seramikleri”, Asya Studies, 6/22, 299-312.

Yıldız 2019

Yıldız, V. (2019). “Alanya Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan Doğu Sigillataları A, B ve C Grubu Seramikleri”, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23, 108-127.

Yıldız 2021

Yıldız, V. (2021). “Metropolis Aşağı Hamam Palaestra'da (Han Yıkığı) Ele Geçen Doğu Sigillata B Grubu Seramikleri”, Cedrus IX, 389-426.

Yıldız 2022

Yıldız, V. (2022). “Soli Pompeiopolis Geç Roma C Seramikleri”, Arkeoloji Dergisi, 2022/2, XXIX, 117-142.

Zelle 1997

Zelle, M. (1997). Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos, AMS, 27.

Zelle 2003

Zelle, M. (2003). “Funde spätantiker Sigillata in Assos”, B. von Liesen & U. Brandl (Eds.), Römische Keramik, Herstellung und Handel, Kolloquium Xanten, 15-17.06.2000, Mainz, 77-106.

Zoroğlu 1986

Zoroğlu, L. (1986). “Samsat'da Bulunan Doğu Sigillataları, İlk Rapor”, Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Edebiyat Dergisi, 3, Konya, 61-100.

FİGÜRLER

Fig. 1: Ganos Dağı ve Çevresi Yüzey Araştırması'nda Doğu Sigillataları ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin tespit edildiği alanlar.

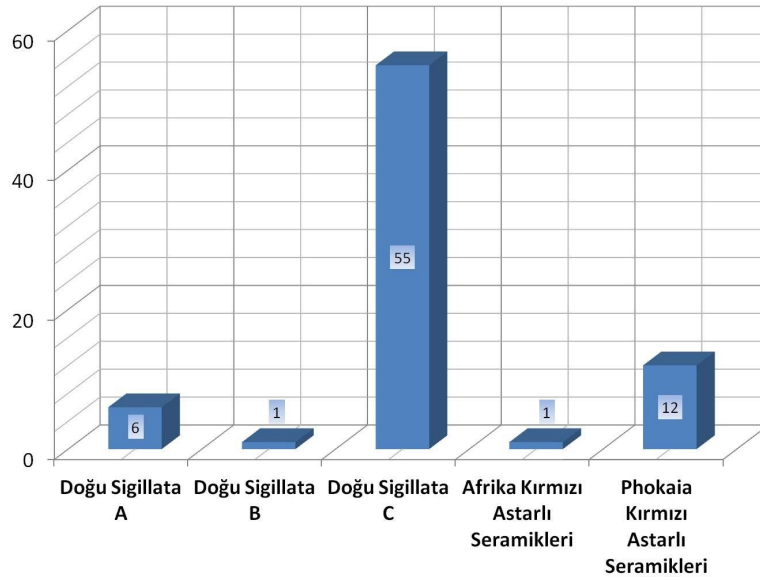

Fig. 2: Yüzey Araştırması'nda Bulunan Doğu Sigillata ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin Gruplara Göre Dağılımı.

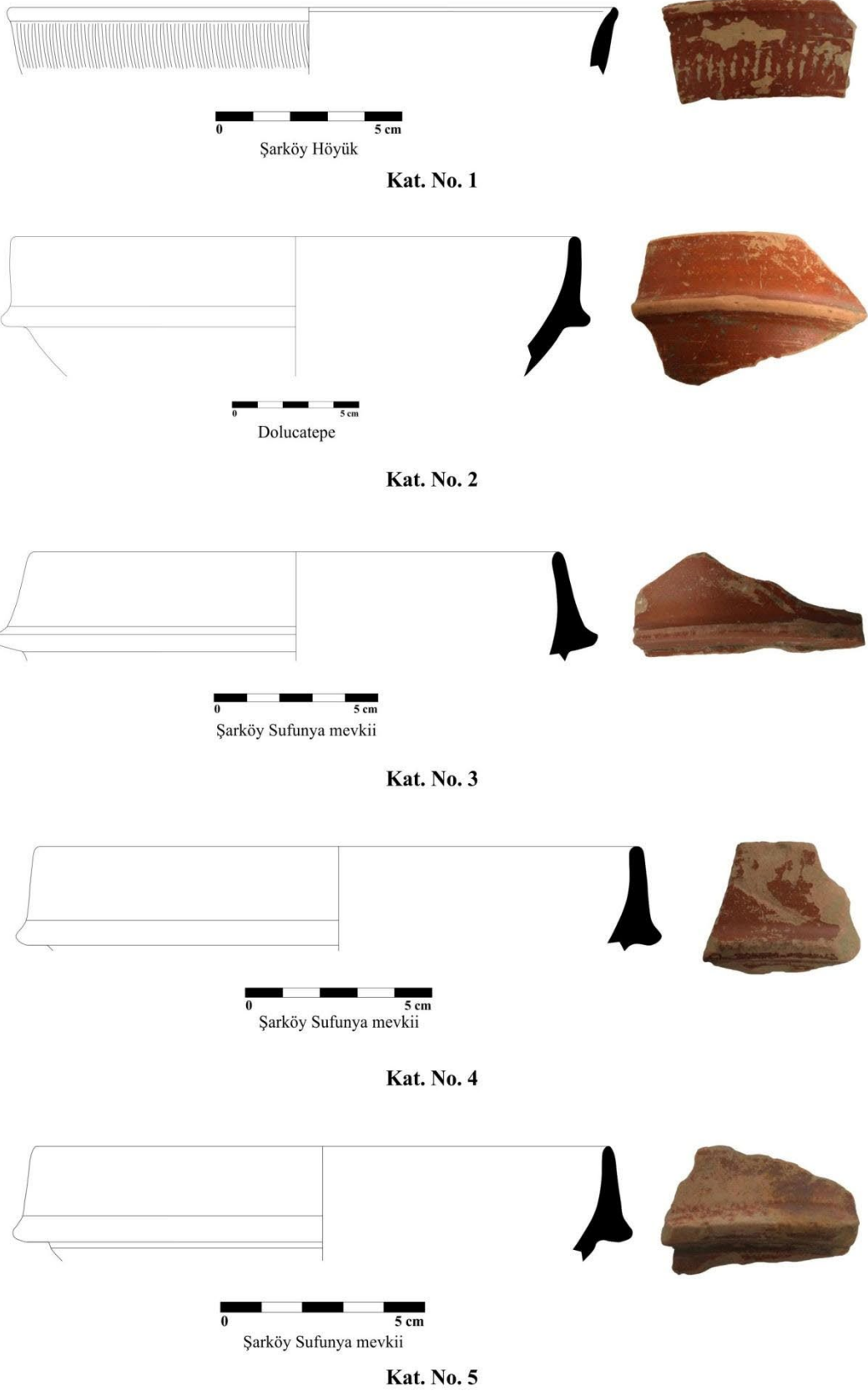

Fig. 3: Kat. No. 1 DSA Hayes Form 30, Kat. No. 2-5 DSC Hayes Form L 19.

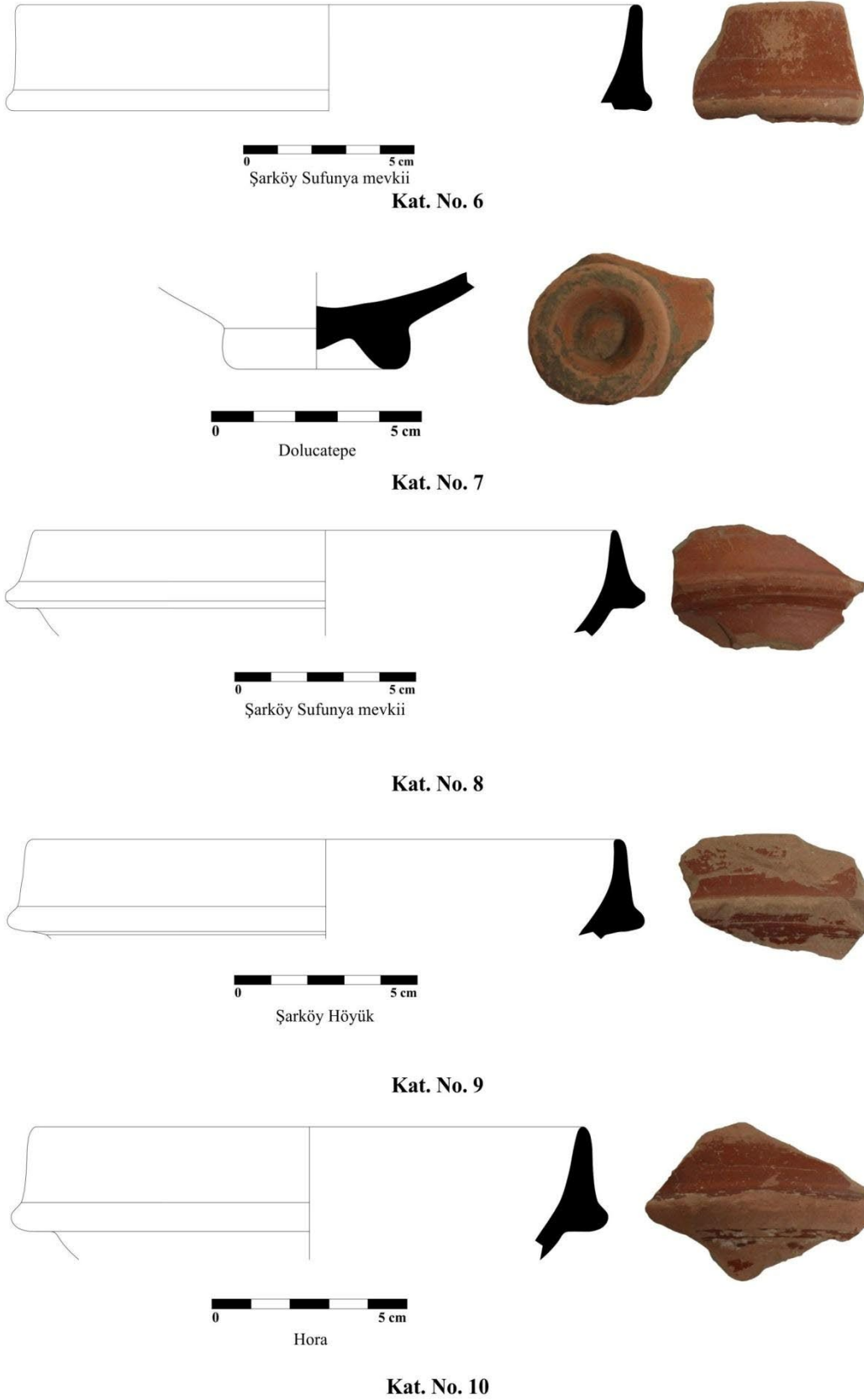
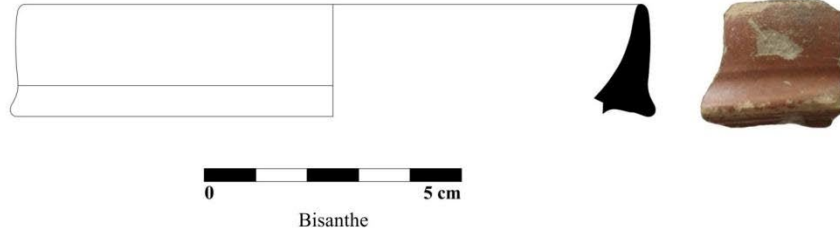
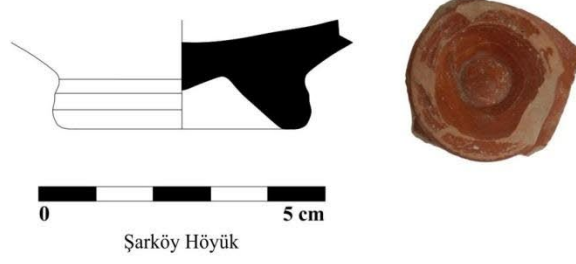

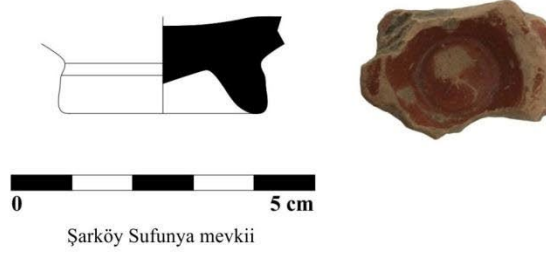
Fig. 4: Kat. No. 6-7 DSC Hayes Form L 19, Kat. No. 8-10 DSC Hayes Form 3.

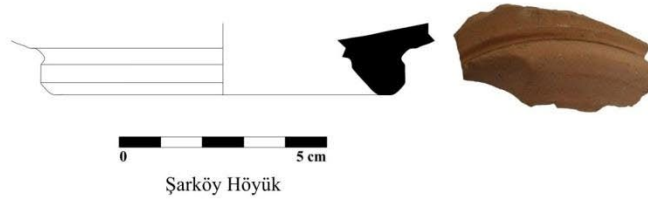
Kat. No. 11

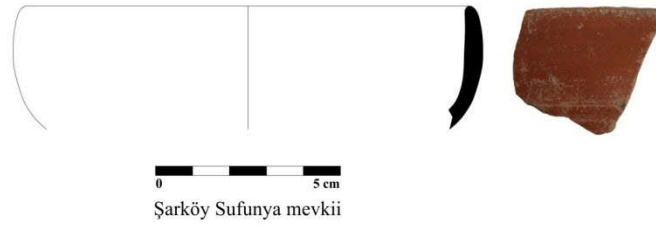
Kat. No. 12

Kat. No. 13

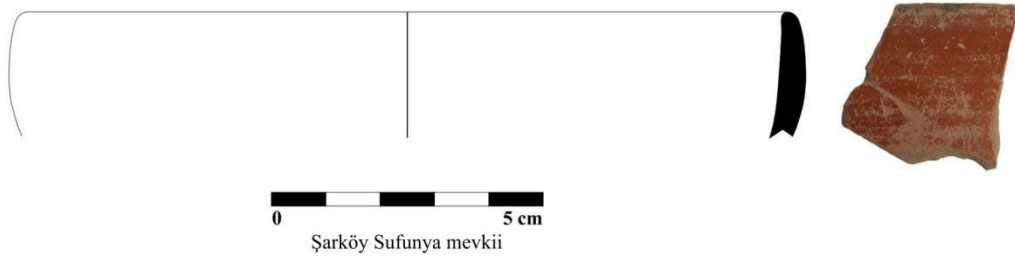

Kat. No. 14

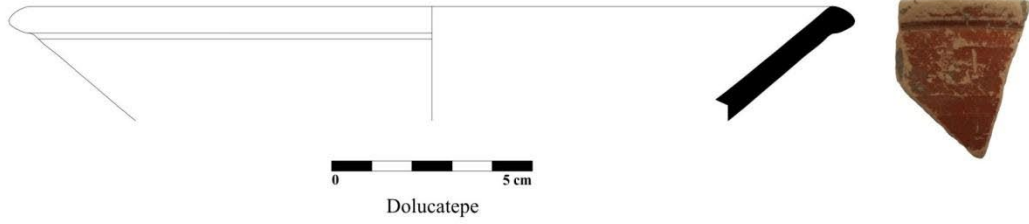

Kat. No. 15

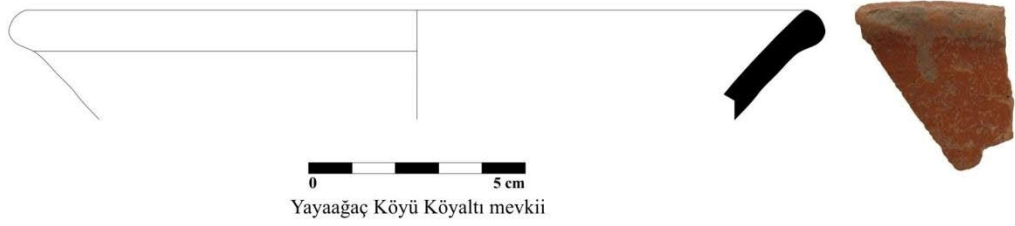
Fig. 5: Kat. No. 11-13 DSC Hayes Form 3, Kat. No. 14 DSC Hayes Form L 20, Kat. No. 15 DSC Hayes Form 5.

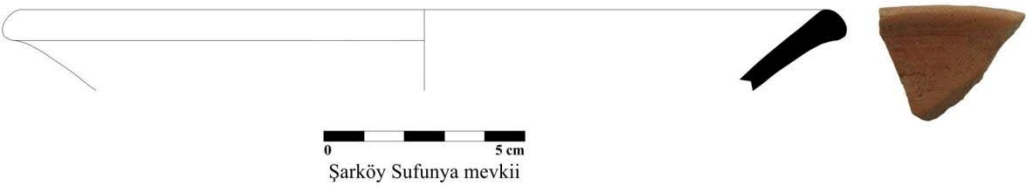
Kat. No. 16

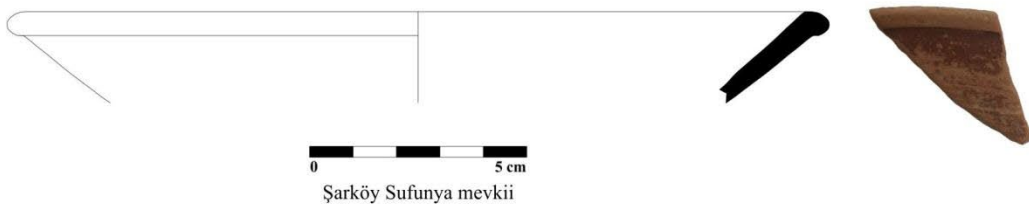
Kat. No. 17

Kat. No. 18

Kat. No. 19

Kat. No. 20

Fig. 6: Kat. No. 16 DSC Hayes Form 5, Kat. No. 17-20 DSC Hayes Form L 26B.

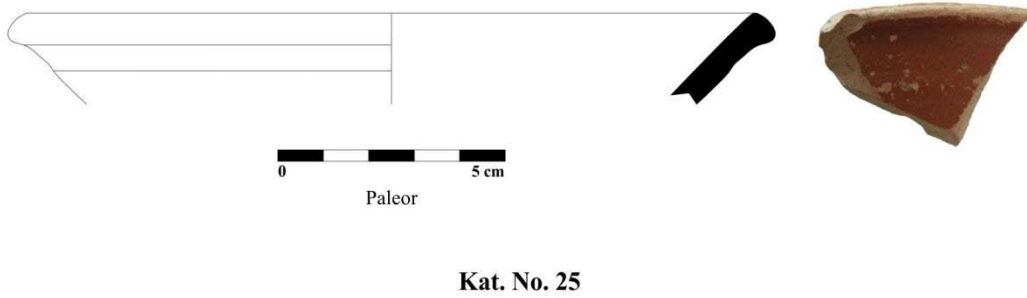
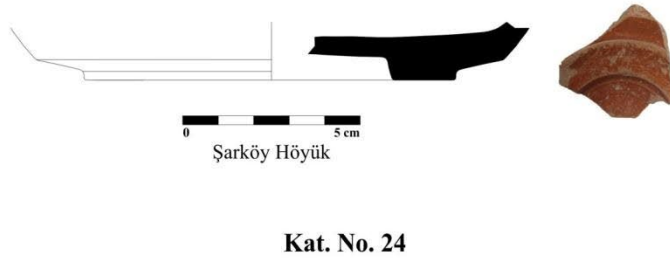
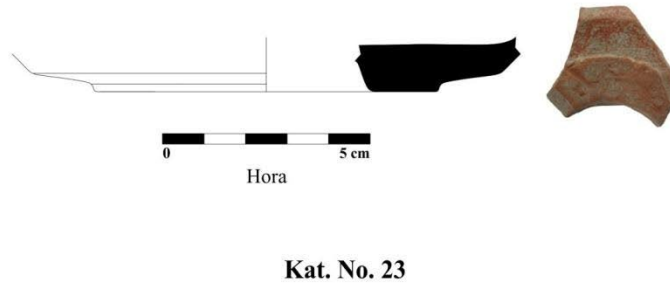
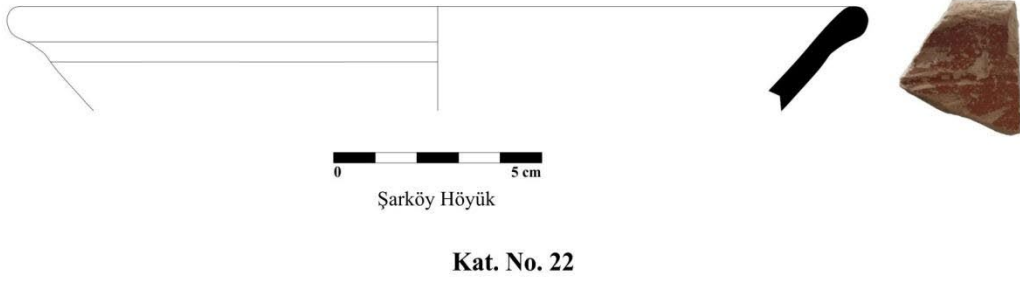
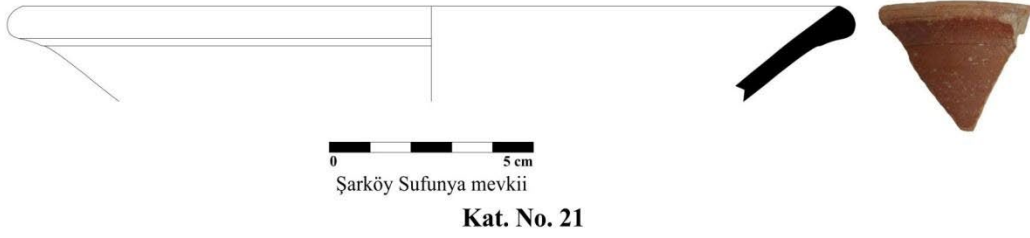
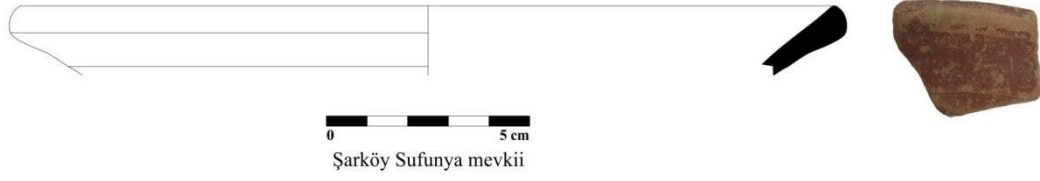
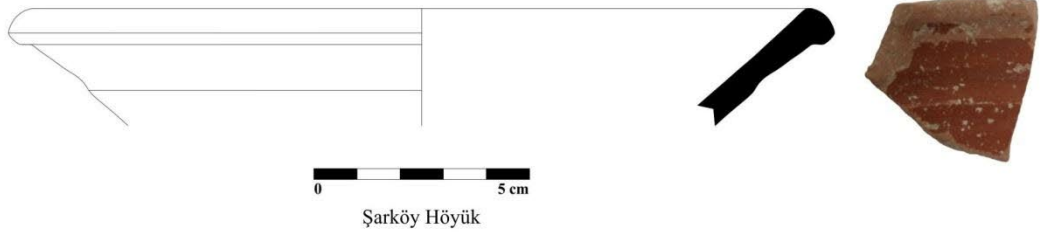

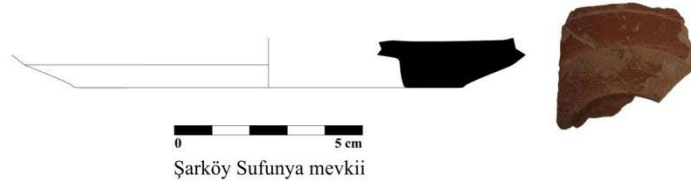
Fig. 7: Kat. No. 21-24 DSC Hayes Form L 26B, Kat. No. 25 DSC Hayes Form 2.

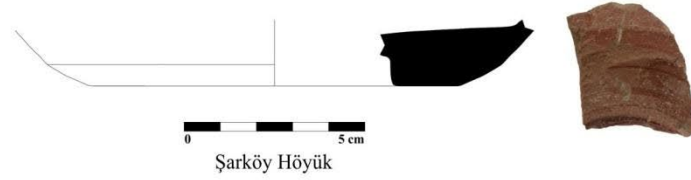
Kat. No. 26

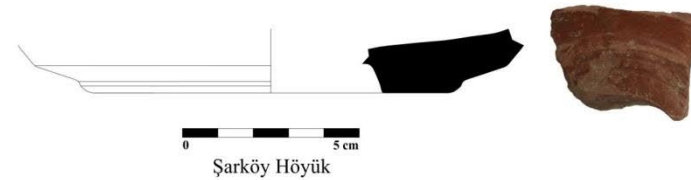
Kat. No. 27

Kat. No. 28

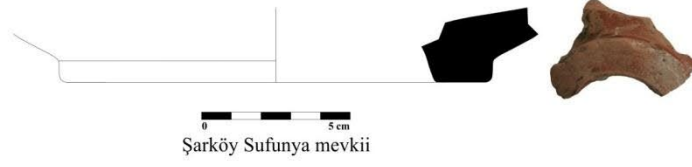

Kat. No. 29

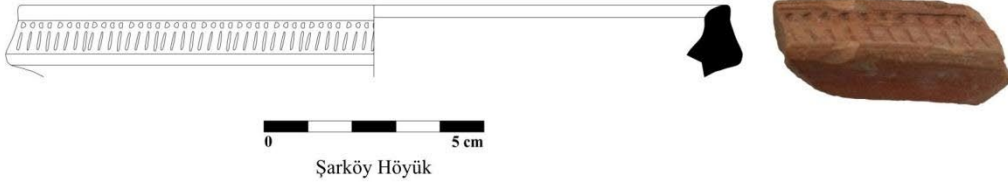

Kat. No. 30

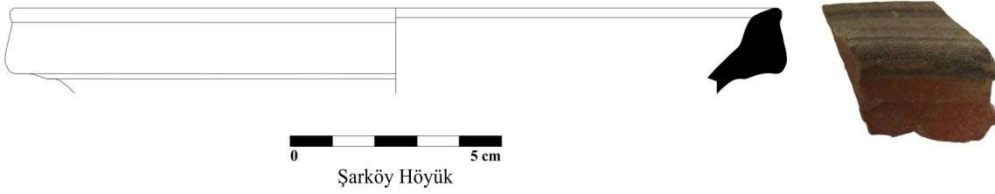
Fig. 8: Kat. No. 26-30 DSC Hayes Form 2.

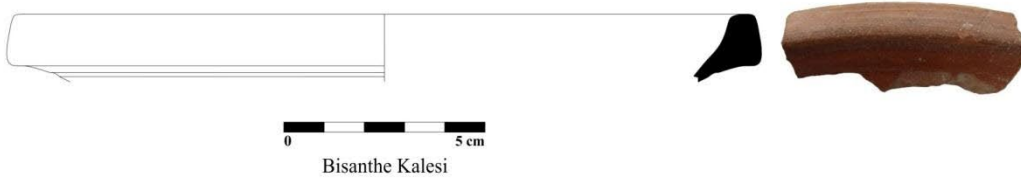
Kat. No. 31

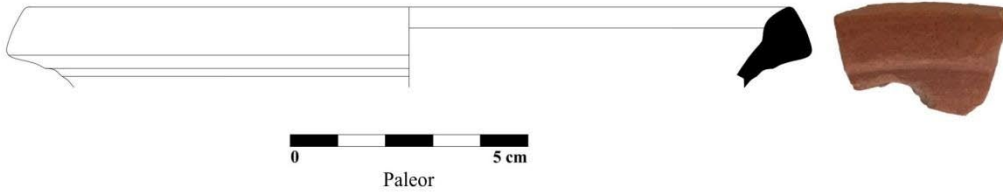
Kat. No. 32

Kat. No. 33

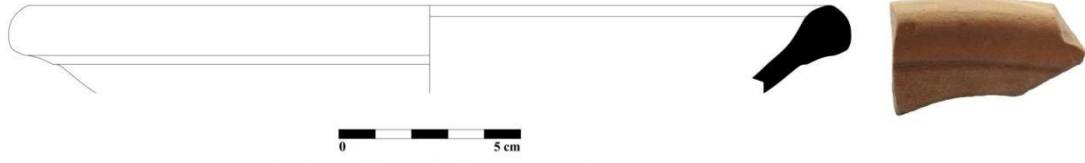

Kat. No. 34

Kat. No. 35

Fig. 9: Kat. No. 31 DSC Hayes Form 1, Kat. No. 32-33 PRS Hayes Form 3F, Kat. No. 34-35 PRS Hayes Form 10A.

Kızılcaerzi Feneraltı Karadut mevki

Kat. No. 36

Bisanthe Kalesi

Kat. No. 37

Fig. 10: Kat. No. 36 PRS Hayes Form 10A, Kat. No. 37 PRS Hayes Form 10C.